

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

**SROVNÁNÍ SKUPINOVÉ PRÁCE V ČESKÉM A
RAKOUSKÉM SKAUTINGU**

Vedoucí práce: Doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Autor práce: Kateřina Bílková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3

2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě /v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou/ elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Ve Vídni dne 28.3.2010

Kateřina Bílková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Doc. Michalu Kaplánkovi, Th.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 SKAUTING	6
1.1 Poslání a cíle skautského hnutí.....	6
1.2 Myšlenkové základy skautingu	7
1.3 Metodika skupinové práce ve světovém skautingu.....	7
2 SKUPINOVÁ PRÁCE	11
2.1 Vymezení pojmů skupinové práce	11
2.2 Hra jako metoda skupinové práce	13
3 SKUPINOVÁ PRÁCE V ČESKÉM SKAUTINGU	14
3.1 Hierarchie skautského systému organizace Junák	14
3.2 Družinový systém.....	16
3.3 Metody a prostředky skupinové práce	19
3.4 Skautská stezka	21
3.5 Metodika přípravy programu	25
3.6 Vzdělávání vedoucích pro práci s dětmi a mládeží.....	28
4 SKUPINOVÁ PRÁCE V RAKOUSKÉM SKAUTINGU	30
4.1 Hierarchie organizace svazu skautů a skautek Rakouska - PPÖ.....	30
4.2 Družinový systém.....	31
4.3 Metody a prostředky skupinové práce	35
4.4 Skautská stezka	37
4.5 Metodika přípravy programu	40
4.6 Vzdělávání skautských vedoucích pro práci s dětmi a mládeží.....	43
5 SROVNÁNÍ SKUPINOVÉ PRÁCE V ČESKÉM A RAKOUSKÉM SKAUTINGU	45
5.1 Srovnání hierarchie	46
5.2 Srovnání družinového systému	46
5.3 Srovnání metod a prostředků skupinové práce	47
5.4 Srovnání skautské stezky	48
5.5 Srovnání metodiky přípravy programu	48
5.6 Srovnání vzdělávání vedoucích.....	49
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
PŘÍLOHY	57
ABSTRAKT	62
ABSTRACT	63

ÚVOD

Skautská výchova a skautské hnutí ovlivnily mou budoucí profesní dráhu a využití volného času. V České republice jsem členkou skautského hnutí od roku 1998. Díky skautům jsem měla možnost cestovat do zahraničí a poznávat zde skauty jiných národností – např. během jamboree¹. Často jsem přemýšlela o tom, je-li náplň skautské činnosti ve srovnání s jinými zeměmi shodná nebo je-li program ovlivněn ještě jinými pedagogickými či volnočasovými směry. Možnost ke srovnání mi nejvíce poskytuje rakouský skauting, kde od roku 2004 působím jako vedoucí světlušek a vlčat².

Právě díky svým poznatkům a zájmům jsem si stanovila téma bakalářské práce „Srovnání skupinové práce v českém a rakouském skautingu“. Ze své praktické činnosti zastávám názor, že mezi Rakouskem a Českem existují rozdíly ve vytváření programu pro skupinu, ve skupinovém vedení a ve skupinové činnosti dětí a to i důvodu rozdílného rozvoje skautských hnutí.

Cílem této práce je zjistit, čím se liší skautská skupinová práce v těchto zemích. Pro vymezení základních pojmů budu čerpat zejména z dostupné odborné literatury z oblasti pedagogiky a sociální psychologie s důrazem na skupinu. K vlastní práci o skautské činnosti obou organizací využiji především děl předních skautských odborníků obou zemí, metodických příruček a studií obou organizací a webových stránek Junáka a PPÖ³. Dále jsem čerpala z rozhovorů se skautskými vedoucími a v neposlední řadě praktikovala své osobní zkušenosti skautské vedoucí.

Práce je strukturována do pěti kapitol, z nichž každá obsahuje více podkapitol. V první kapitole mé bakalářské práce vymezím pojem skauting. Druhá kapitola je věnována vymezení pojmu skupinové práce. Ve třetí a čtvrté kapitole naleznete jednotlivé metody a prostředky skautské činnosti obou zemí. V závěru srovnám skupinovou práci v českém a rakouském skautingu.

---

¹ Jamboree – mezinárodní setkání skautů

² Světluška a vlče – děti 6-11let

³ PPÖ – Skauti a skautky Rakouska

1 SKAUTING

Důležitým pojmem této práce je „skauting.“ Mnozí si pod ním představí jen hnutí pro děti a mládež. Abychom se mohli tímto pojmem zabývat pouze z hlediska skupinové práce, je nezbytné si vysvětlit poslání, cíle a základní myšlenky skautského hnutí - tedy k čemu skauting směřuje, v čem spočívá jeho podstata. Tato kapitola dále pojednává o základních metodách a prostředcích skupinové práce ve světovém skautingu.

1.1 Poslání a cíle skautského hnutí

Skautské hnutí je celosvětově největší organizací pro děti a mládež, existuje ve 215 zemích a teritoriích světa a má ca. 28 milionů členů (18 mil. chlapců, 10 mil. dívek)⁴. Jeho posláním je přispět k vývoji a rozvoji tělesných, rozumových, sociálních, duševních a duchovních schopností mladých lidí prostřednictvím hodnotového systému založeného na skautském slibu a zákonu.⁵

*Junák – svaz skautů a skautek ČR je dobrovolné, nezávislé a nepolitické občanské sdružení ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb. sdružující své členy bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení a rasy nebo jiných rozdílů.*⁶ Základním symbolem Junáka požívajícím zákonné ochrany je lilie s hlavou chodského psa ve štítu na trojlístku.⁷

Skauti a skautky Rakouska (Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreichs – PPÖ) je demokratické, politicky nezávislé hnutí pro děti a mládež, otevřené všem lidem, bez rozdílu náboženského vyznání a barvy pleti. PPÖ napomáhá k ochraně životního prostředí, partnerské spolupráci a vychovává k míru.⁸ Základním symbolem PPÖ je kombinace lilie a trojlístku v bílém kruhu na vínově červeném podkladě.⁹

---

⁴ Srov. *Census*, [online].

⁵ Srov. *Stanovy Junáka*, s. 1. [online].

⁶ *Stanovy Junáka*, s. 1. [online].

⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 1.

⁸ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 3. [online].

⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 28.

1.2 Myšlenkové základy skautingu

Domnívám se, že skautské ideály a myšlenky mají nezanedbatelný vliv na vytváření programu pro mládež a tedy i na samotnou skupinovou práci. Následující tři principy (hodnoty) představují cíl skautské výchovy jako životní cesty jak v Rakousku, tak i v Česku.¹⁰

- **povinnost k Bohu** – odpovědnost každého jednotlivce vůči Bohu.
- **povinnost k ostatním** – odpovědnost každého jedince vůči druhým
- **povinnost k sobě** – odpovědnost každého jedince vůči sobě¹¹

Aby byly tyto principy lépe představitelné (hlavně dětem), byl vytvořen **skautský zákon a skautský slib**. Ty představují návod, jak uspět na své životní cestě a jsou tedy prostředkem ke správnému skautskému životu.¹²

1.3 Metodika skupinové práce ve světovém skautingu

Abychom se mohli vydat po stezce českých a rakouských skautů a nastínit zdejší metody a prostředky skupinové práce, je třeba si říci, jaké metody skupinové práce by měly být společné všem skautským organizacím na světě.

1.3.1 Vymezení pojmů skautské metodiky

V této kapitole bych chtěla vysvětlit tři základní metodické pojmy, bez kterých se má práce neobejde – **metoda, prostředek a cíl a metodika**.

- **Prostředek** - jednotlivé konkrétní „prvky“, kterými uskutečňujeme jednotlivé výchovné cíle.¹³ (hra, skautský zákon....)
- **Metoda** - vhodná soustava (systém) prostředků a vazeb mezi nimi, která ve svém výsledku vede k dosažení celkového výchovného cíle.¹⁴ Pojem metoda je odvozena z řeckého slova **methodos** a znamená cestu, postup. Lze říci, že je to cesta k cíli, respektive prostředek k dosažení cíle v každé

---

¹⁰ Srov. BŘICHÁČEK, V. *Čekatelská zkouška*, s. 7-8.; Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 27.

¹¹ Srov. BŘICHÁČEK, V. *Čekatelská zkouška*, s. 8.

¹² tamtéž, s. 8.

¹³ ZAJÍC, J. *Myšlenkové základy skautingu*, s. 32.

uvědomělé činnosti.¹⁵ Dle pedagogického slovníku můžeme vymezit tento pojem dvěma termíny, přičemž ve skautingu se setkáváme pouze s prvním: **Metoda výchovy** – *záměrné a výchovné postupy, které směřují k výchovnému cíli.*¹⁶ **Vyučovací metoda** – *postup, cesta, způsob vyučování. Charakterizuje činnost učitele vedoucí žáka k dosažení stanovených cílů.*¹⁷

- **Cíl** – směřování naší práce. Pro výchovnou, tedy skautskou činnost vůbec, je důležité stanovit si cíl a poté prostředek, jak se k vytčenému cíli přiblížit. Např. hra je pro nás výchovným prostředkem, vždy však musíme vědět, jaký záměr sledujeme hrou zařazenou do programu.¹⁸

1.3.2 Prostředky a metody skautské výchovy

Základní prostředky, které tvoří skautskou výchovnou metodu ve všech zemích, bych shrnula do šesti bodů a stručně popsala.

- Činnost malých skupin – družinový systém a spolupráce s dospělými
- Symbolika
- Využívání her
- Učení se aktivní činnosti (learning by doing)
- Pobyt a činnost v přírodě
- Skautský zákon a slib

1.3.2.1 Činnost malých skupin – družinový systém

Družina je základním stavebním kamenem skautského oddílu a skupinové práce. Již zakladatel skautského hnutí Robert Baden Powell definoval družinu jako malou skupinu šesti až osmi dětí, z nichž jedno má vedoucí pozici ve skupině. Zároveň každý jednotlivec této skupiny hraje a plní určitou roli v ní. Družinový systém napomáhá vytvářet přirozená přátelství, podporuje schopnost

---

¹⁴ ZAJÍC, J. *Myšlenkové základy skautingu* s. 32.

¹⁵ SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: ISV nakladatelství, 1999. s. 166.

¹⁶ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. s. 116.

¹⁷ Tamtéž, s. 265.

¹⁸ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 8-10.

pracovat v týmu, ale také podporuje zodpovědnost každého za dosažení daného cíle.¹⁹ Družinový systém podporuje také výchovu dětí navzájem. Tento vzájemný výchovný a sebevýchovný proces probíhá v rámci oddílu stále a samozřejmě. Nikdo jej neorganizuje.²⁰ *Vůdce či dospělá osoba zde funguje jako vzor i starší bratr/sestra.*²¹ Podrobněji se družinovému systému věnuji v kapitolách 3 a 4.

1.3.2.2 *Symbolika*

Slovo **symbol** pochází ze staré řečtiny a původně znamenalo určitý znak, jehož dvě oddělené části - když se k sobě přiložily a tím vytvořily původní předmět – sloužily k identifikaci.²²

Symbyly dávají dětem pocit sounáležitosti a příslušnosti ke skupině. Celosvětově se toto označení a symbyly podílejí na pomoci při odbourávání bariér, vzájemném porozumění, pomáhají překonávat jazykovou bariéru. Mezi tyto symbyly můžeme zařadit skautský kroj, skautský pozdrav levou rukou a především symbyly lilie a trojlístku dodávají skautům na smysluplnosti.²³

1.3.2.3 *Využívání her*

Vymezení pojmu hry v rámci činnosti skupiny v Česku a v Rakousku se budu věnovat v kapitolách 2, 3 a 4. Zde bych chtěla jen pojednat, proč skauting obecně využívá hru jako jednu ze svých nejdůležitějších metod, na což přišel již zakladatel skautingu Baden Powel.

Hra může být pro dítě způsobem tréninku učení a pochopení světa, který vidí vlastníma očima a vyjadřuje vlastními slovy. Pomocí hraní spojuje dítě svou přítomnost a budoucnost v jeden celek a odděluje smyšlené věci od skutečných.

Nabídka her by měla vyhovovat věku, touhám a potřebám dětí. Chlapec ale i dívka potřebují nezávislost, tzn. umět se obejít i bez dospělých a pedagogů. Právě tuto metodu výchovy skauting nabízí. Děti přijímají i nezbytnou kázeň ve formě pravidel hry. Všechny výše uvedené aspekty představují dohromady solidní

---

¹⁹ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 25-26.

²⁰ Srov. DRAGONOVÁ, Š. *Využití skautské výchovy v pastoraci dětí a mládeže*, s. 36.

²¹ BEČÁK, Z., a kol. *Přehled témat*, s. 13

²² Srov. NAGY, N. *250 mil. Skautů*, s. 122

přípravu na život dospělého člověka.²⁴ Pro úspěšné fungování musí hra předpokládat místo a role, pravidla a asociace.

1.3.2.4 Learning by doing – učení se aktivní činností

Learning by doing podněcuje zájem a spoluúčast každého mladého člověka na osobním rozvoji. Slovy Baden Powela : „*Princip, na kterém skauting spočívá, je ten, že nápady chlapce jsou brány úvahu a že je nabádán k formování svého vlastního života, místo aby se do něj cpaly nějaké poučky.*“²⁵ Dítě nachází vlastní iniciativou svou identitu a podílí se na řízení rozvoje své osobnosti.²⁶

1.3.2.5 Pobyt a činnost v přírodě

Příroda je místem oddechu, odpočinku, ideálním prostředím pro dobrodružství, pomáhá při vybudování a udržení pevného zdraví, je to vysněné místo pro hry. Je ale zároveň scénou, kde lidé zažívají i věčné vyčerpání, hlad, žízeň, fyzickou námahu a nepohodlí.²⁷ Právě proto je život ve volné přírodě označován jako skautská metoda, která vede děti ke skromnosti, střídmosti a vlastní úctě k přírodě.²⁸

1.3.2.6 Skautský zákon a slib

V nejširším slova smyslu je zákon pravidlo vyjadřující ideální povahu lidské bytosti, nebo činnosti a měřítkem které musí být dodržováno, pokud se chce člověk seberealizovat. Povinnost vůči bližnímu, který je zde vyjádřením soudržnosti a to na místní, národní i mezinárodní úrovni, znamená povinnost služby ostatním konkrétními skutky, účast na rozvoji a ochota vést a pracovat společně.²⁹ Prvním takovým krokem je „dobrý skutek“ každého skauta, který později vede k větším humanitárním projektům s globálním rozšířením.³⁰

---

²³ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 27.

²⁴ NAGY, L., *250 mil. skautů*, s. 118.

²⁵ Tamtéž, s. 121.

²⁶ Tamtéž, s. 119.

²⁷ Srov. NAGY, L., *250 mil. skautů*, s. 120.

²⁸ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 26.

²⁹ Srov. NAGY, L., *250 mil. skautů*, s. 121.

³⁰ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung* s. 26.

2 SKUPINOVÁ PRÁCE

Skupinová práce má velkou důležitost v mnoha oblastech pedagogiky jako výchova skupin v mateřských školách, vyučování skupin ve škole a v práci s mládeží.³¹ V metodických rámcích pro práci s hrou (viz 1.3.2.3) má zásadní roli skupina, proto je také teorii práce se skupinou věnována velká pozornost.³²

2.1 Vymezení pojmů skupinové práce

Skupinu chápeme jako společenství dvou nebo více jedinců v přímé interakci. Každý z nich si uvědomuje své členství v ní, respektuje ostatní jedince, uvědomuje si pozitivní závislost při snaze dosáhnout vzájemných úspěchů.³³

Malá skupina je důležitý pojem z pohledu sociální psychologie. *Za malou skupinu je pokládáno nějaké formální či neformální sdružení osob, které se navzájem znají.*³⁴

2.1.1 Skupinová dynamika

Jedním z ústředních pojmů mé bakalářské práce je **skupinová dynamika**. Termín zavedl Lewin (1939) a určuje vše, co se děje uvnitř skupiny.³⁵ Je určena především chováním zaměřeným na druhé, normami, jednáním skupiny jako celku za účely a cíli a vedoucími idejemi jako jádrem identifikace skupiny.³⁶

*V průběhu společné činnosti prochází skupina určitými vývojovými fázemi pro které je charakteristická různá míra pohody i schopnosti skupiny pracovat jako celek.*³⁷

Při naplňování skupinových cílů musí být respektováno pět vývojových fází skupiny dle Tuckmana (1965)³⁸ :

---

³¹ Srov. EBERLE, G., HILLIG, A. *SchüllerDuden*. s. 168.

³² Srov. ČINČERA, J. *Práce s hrou pro profesionály*, s. 31.

³³ Srov. BAUMAN, O. *Sozialpsychologie 2.* (Přednáška).

³⁴ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie Psychologie* s. 83.

³⁵ Srov. Tamtéž, s. 88.

³⁶ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie Psychologie*, s. 89.

³⁷ ČINČERA, J. *Práce s hrou pro profesionály*, s. 31.

³⁸ Srov. ČINČERA, J. *Práce s hrou pro profesionály*, s. 31.

Forming (formování) - orientace ve skupině, seznámení se členy skupiny

Storming (bouření)- zde dochází ke konfliktům určení společného cíle skupiny

Norming (normování)- určení základních principů a otázek skupiny, následná soudržnost - koheze. Vytváří se společná skupinová identita.

Performing (vykonávání) – členové skupiny pracují společně a bez konfliktů

Adjourning (skončení) – skupina se rozpouští, protože daného cíle skupiny bylo dosaženo, nebo člen skupiny přestal mít zájem o dění ve skupině.³⁹

Sociální skupiny se mohou odlišovat řadou znaků, mezi které patří zejména⁴⁰ :

- **Soudržnost** - *projevuje se v solidaritě, která dosahuje v různých partách často vysokého stupně. Nacházíme tu silný cit sounáležitosti. Pojem MY převládá nad pojmem JÁ. Kontakty ve skupině jsou mimořádně pevné, stálé a často přetrvávají delší dobu.*
- **Stejnorodost (homogenost)** - *stejnorodost členů skupiny není nikdy úplná, společné jsou zpravidla jen některé znaky, např. pohlaví, věk, společný zájem, profese, potřeby apod. Homogenost skupiny může přispět k vzájemné soudržnosti.*
- **Plastičnost** - *bývá u různých skupin různá. Některé skupiny mají tradiční, strnulé a neměnné formy. Mladší skupiny bývají ohebnější a přístupnější různým změnám.*
- **Propustnost** - *některé skupiny jsou obklopeny nepřekročitelnými hranicemi, které nedovolují přístup jiným osobám. Jiné jsou otevřenější, mají však např. různé podmínky pro přijetí, dodržování pravidel apod.*
- **Polarizace** - *polarizace skupiny je zaměření na cíl, kolem kterého se činnost skupiny organizuje nebo ke kterému činnost směřuje. Je-li tento cíl nejasný, nelze o polarizaci mluvit. Polarizovaná skupina je např. sportovní družstvo, ale také různé dobročinné spolky a nadace.*

Kromě rodiny, která hraje při začleňování jedince do společnosti (socializace) nejdůležitější úlohu, jsou pro další směr a stupeň socializace dítěte i

---

³⁹ Srov. BAUMAN, O. *Sozialpsychologie 2*, (Přednáška).

dospívajícího podstatné malé sociální skupiny. Přísluší jim velice důležité role, často spoluurčující životní zaměření a životní postoje jedince.⁴¹

Role a pozice ve skupině jsou určeny očekáváním členů skupiny od chování jednotlivce. Schindler popisuje různé role ve skupině : Člověk s pozicí alfa přebírá iniciativu ve skupině: „Tudy vede cesta.“ Člověk s pozicí beta je orientován přímo na skupinu: „O co se jedná, já vám pomohu.“ Členové skupiny, kteří mlčky souhlasí s názorem pozice alfa, představují pozici gama : „Nezbývá než souhlasit.“ Pole omega reprezentuje pozici outsiderů. Pátá pozice náleží tzv. terapeutovi, který ostatní podporuje a doprovází skupinový proces. Role se mění se situací a vývojem skupiny.⁴²

2.1.2 Vliv stylů vedení na skupinu

Americká studie K. Lewina (1939) popisuje reakce skupiny na styly vedení⁴³ :

Autoritativní – vůdce zadává cíle, kontroluje, informuje, nediskutuje, výkon skupiny je kvantitativně dobrý, skupina je nespokojena.

Liberální – skupina je ponechána sama sobě, členové skupiny nejsou schopni jednat a celkový výkon skupiny skoro není.

Demokratický – každý má právo se vyjádřit, vůdce jedná se souhlasem většiny, tento styl podporuje společnou práci, motivaci členů, výkon je kvalitativně dobrý.

2.2 Hra jako metoda skupinové práce

Správně a promyšleně podaná hra má rozsáhlý potenciál v práci se skupinou se může stát prostředkem důležité komunikace mezi členy skupiny, základním impulsem pro změnu fungování skupiny, osobnostního potenciálu jednotlivce či míry jeho porozumění určitému problému.⁴⁴ Většinu her, odhlédneme-li od počítačových a jiných her, lze hrát pouze ve skupině, proto považují hru za důležitý prostředek skupinové práce.

---

⁴⁰ BŘICHÁČEK, V. , a kol. *Psychologie* s. 18-19.

⁴¹ BŘICHÁČEK, V. , a kol. *Psychologie*, s. 19.

⁴² Srov. LAHMER, K. *Kernbereiche Psychologie*, s. 156.

⁴³ Srov. LAHMER, K. *Kernbereiche Psychologie*, s. 159.

3 SKUPINOVÁ PRÁCE V ČESKÉM SKAUTINGU

Český skauting založil Antonín Benjamin Svojsík, profesor žižkovské reálky, v roce 1912 poté, co byl inspirován mimoškolní výchovou mládeže – skautingem Angličana Badena Powela.⁴⁵ Další velkou inspiraci přinesl americký proud skautingu tzv. „woodcrafterské hnutí“⁴⁶ vedené Ernestem Thomsonem Setonem. Toho „objevil“ a propagoval středoškolský profesor Miloš Seifert. Proto je v českém skautingu více než v jiných státech kladen velký důraz na výchovu spojenou s pobytem v přírodě⁴⁷

Český skauting je do jisté míry specifický kvůli svému historickému vývoji, kdy byl oficiálně 44 z 98 let zakázán. Junák byl od svého založení v roce 1912 celkem třikrát zakázán totalitními režimy - nejprve v roce 1940 nacistickým režimem a poté dvakrát komunistickým režimem (1950 a 1970). Junák byl obnoven v letech 1945, 1968 a 1989.⁴⁸

V dobách zákazu se skauti často přesunuli do ilegality, do jiných organizací nebo hnutí (Sokol, Turistické oddíly mládeže, Svazarm, sportovní kluby, tramping) nebo do exilu. Toto způsobilo, že se metody českého skautingu ubíraly jiným směrem než v evropském a světovém skautingu. Domnívám se, že vliv tohoto čtyřicetiletého vývoje je tak silný, že se stále promítá i do současných metod skupinové práce.⁴⁹

3.1 Hierarchie skautského systému organizace Junák

Oddíl je společenstvím minimálně 12 až ca. 40 dětí⁵⁰, které jsou organizovány v družinách. V čele oddílu stojí dospělý vůdce (věk min. 18 let), kterému pomáhají zástupce vůdce a další činovníci působící v oddíle.⁵¹

---

⁴⁴ Srov. ČINČERA, J. *Práce s hrou pro profesionály*, s. 7.

⁴⁵ Srov. LOM, M., ŠEBEK, *Historie českého skautingu slovem i obrazem*, s. 1.

⁴⁶ Woodcrafterské hnutí - americký směr skautingu, inspirovaný sžití s přírodou a indiánskými prvky

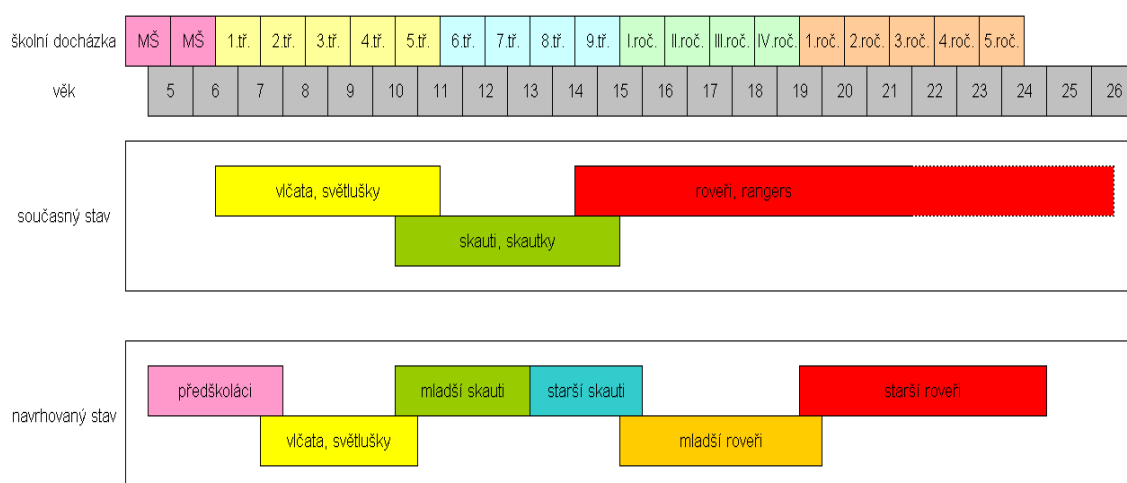
⁴⁷ *Ernest Thompson Seton* in Wikipedia [online].

⁴⁸ Srov. LOM, M., ŠEBEK, *Historie českého skautingu slovem i obrazem*.

⁴⁹ Srov. Tamtéž

⁵⁰ *Organizační řád a systemizace Junáka*, s. 12.

Dle věku jsou děti a mládež rozděleny do tří věkových kategorií – vlčata a světlušky, skauti a skautky, roveři a rangers – viz horní část následujícího obrázku. V současnosti je v rámci nového výchovného programu Junáka uvažováno o změně těchto věkových kategorií – viz spodní část obrázku⁵². Přestože je nová varianta schválena, nelze počítat s jejím plným uvedením do praxe dříve než za několik let. Z toho důvodu dále uvažují současné rozdělení do tří kategorií.

Obr. 1 - rozdělení věkových kategorií v Junáku⁵³

V Česku je převážná většina oddílů s dětmi do 15 let rozdělena podle pohlaví, tzn. skupinová práce dívek a chlapců probíhá zvlášť, avšak nejsou vyloučeny občasné společné akce. Od kategorie roveřů a rangers se již praktikuje koedukace.⁵⁴

Vyšší organizační jednotky jsou označovány plným názvem organizace “Junák – svaz skautů a skautek ČR” s připojeným označením kraje nebo okresu, v němž působí, a případným dalším dodatkem.⁵⁵

⁵¹ Stanovy Junáka, s. 3. [online].

⁵² Věkové kategorie in *Výstupy nového programu*. [online].

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 61.

⁵⁵ Srov. *Stanovy Junáka*, s. 4. [online].

3.2 Družinový systém

Družina je základní jednotkou skautského oddílu. Je živým organizmem, který prochází neustálým vývojem, a je jedním ze základních prostředků skautské výchovné metody. Protože družina (malá skupina) a její činnost jsou stěžejním tématem mé práce, je družinovému systému věnována vlastní kapitola.

. Družina je přirozeným dětským kolektivem – partou vrstevníků, kde dítě prožívá svůj rozvoj osobnosti. Dítě si může říci : „tady se mi líbí, sem patřím.“ Má pocit určité sounáležitosti a příslušnosti.⁵⁶ *Rozdělení chlapců a dívek do družin o šesti až osmi členech a samostatná činnost těchto družin vedených odpovědným rádcem, či rádkyní – to je klíč k dobrému skautskému oddílu.*⁵⁷

*V dobře sestavené družině se do vedení dostávají ti nejschopnější členové, ale i ti méně schopní zde nacházejí svou roli a možnost uplatnění.*⁵⁸ O rozdělení rolí či dělbě práce v družině pojednávám více v kapitole 3.2.1. Výchovné vztahy by měly být co nejméně umělé, řízené určitým směrem ze strany vůdce.

V každém oddíle vzniká velké množství nejrůznějších vztahů na určitých úrovních. Každý jednatel se chová jinak při interakci s vůdcem či rádcem, jako jednatel při osobním rozhovoru, či jako člen družiny při mezidružinové hře. Toto uvědomění dává vůdcům/vůdkyním vynikající výchovnou pomůcku. Vnímáme-li a pozorujeme-li tyto vztahy, můžeme je účinně využívat. (např. práce s družinou jako s celkem – přípravu nováčka na slib stavíme na pomoci zkušenějšího kamaráda).⁵⁹

Družinový systém v ČR stojí dle Ondřeje Kupky na třech pilířích:

- Družina jako parta
- Rádce – šéf dětské party
- Podpora družin vedením oddílu

---

⁵⁶ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 15.

⁵⁷ *Skauting*, s. 10

⁵⁸ CVRČEK, V. *Vedení oddílu*, s. 18.

⁵⁹ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 13-14.

3.2.1 Družina jako parta

Základem pro fungování družinového systému je **složení družin**. Družinu určuje, přítomnost mladých lidí, kteří spolu chtějí trávit volný čas. Musí zde vzniknout přirozená parta přátel, kteří se navzájem podporují, stojí při sobě, podnikají společné akce. V každé družině dochází vlivem skupinové dynamiky k vytváření sociálních vazeb – lidé, kteří se mají rádi; lidé, kteří si naopak nepadli do oka apod. Objeví se zde silné osobnosti, tahouni, šéfové, ale i osobnosti nenápadné a plaché, které se obtížně začleňují. Na základě tohoto vznikají menší skupinky. Při vytváření družin se musí dbát na to, aby spolu byly děti, které k sobě mají blízko a chtějí být spolu, a aby zároveň nikdo nezůstal stranou.⁶⁰

Na družinové činnosti by se nějakým způsobem měli podílet všichni členové. Respektive každý člen by měl **plnit určitou funkci či úkol**. Tímto se posilují vazby jednotlivce na družinu a na oddíl a zároveň se jednotlivec učí zodpovědnosti. Družina tak může fungovat jako skutečný tým. Vůdce se snaží vést rádce k přerozdělování úkolů. Rádce může tedy pověřit členy nebo je nechat si zvolit družinové funkce (podrádce, hospodář, pokladník, kronikář, zdravotník, nástěnkář, fotograf, redaktor, kuchař, webmaster, ...). Důležité je, že každý člen družiny pocítuje důležitost a zodpovědnost.⁶¹ Na základě vlastní zkušenosti se domnívám, že družinová funkce může sloužit k rozvoji hlubšího zájmu o danou věc a k rozvoji talentu jedince. Jedinec zde má možnost se uplatnit, zdokonalit se a zároveň přinést užitek druhým.

Každá družina po dobu své existence vytváří a nese **tradiční prvky**, které budují a posilují její sounáležitost. Mezi tyto tradice patří např. jméno družiny, insignie družiny, pokřik, kroniky a vlastní specifika (přijetí nováčka, oslava narozenin).⁶² Dalšími prvky, které pak podporují družinovou sounáležitost, mohou být družinová tajemství, speciální zaměření družiny (nějaký druh sportu), družinové rozhovory, družinové projekty (péče o svěřený kout přírody).⁶³

---

⁶⁰ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 16.

⁶¹ Srov. tamtéž, s. 22.

⁶² Srov. tamtéž.

⁶³ Srov. tamtéž.

Vše se odehrává především na družinové schůzce a družinových výpravách. Podrobněji se tématu družinové schůzky věnuji v kapitole 3. 5. 3.

Omezené věkové rozmezí je velmi podstatným prvkem české družiny. Umožňuje družinám fungovat samostatně tak, jak to odpovídá dané věkové kategorii. Družinový systém funguje nejlépe, když je mezi nejmladším a nejstarším členem družiny věkový rozdíl tři až čtyři roky. Zralejší členové podporují mladší v rozvoji a ti zároveň vzbuzují ve starších smysl pro odpovědnost, dávají jim příležitost zlepšovat se, přijímat hodnoty a učit se pracovat jako tým.⁶⁴ To odpovídá z pedagogického hlediska tzv. vertikální družině (družina dětí různého věku).⁶⁵ Při větším věkovém rozsahu než tři až čtyři roky výchovný efekt prudce klesá, protože může nastat konflikt mezi příliš starým rádcem a ostatními členy.⁶⁶

3.2.2 Rádce - šéf dětské party

Družinový rádce je dalším hlavním prvkem nutným pro fungování družinového systému. Rádce musí být přijímán jako přirozený šéf party, kterého ostatní členové uznávají a poslouchají. Zároveň musí zosobňovat čestnost, obětavost a skautské ideály, které si ostatní osvojují i díky jeho vlivu. Tím, že je jim **věkem** a zájmy blízko – je jejich **vrstevník** - berou ho ostatní jinak než dospělé vedoucí.⁶⁷ Takovým typickým příkladem z českého skautského prostředí lze uvést literární postavu Mirka Dušina – jako šéfa oddílu Rychlých šípů⁶⁸. Stát se rádcem je krokem, který se rovná životnímu mezníku. Takové dítě přemýšlí, jestli je dostatečně vysoko na linii vlastního rozvoje, aby mohlo přispívat k rozvoji druhých. To podněcuje rádce k přemýšlení a zamyšlení se, jak rozumově a citově obohatit členy družiny tak, aby se stali dobře fungujícím týmem, dětskou přátelskou partou a dobrými skauty.⁶⁹

---

⁶⁴ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 15.

⁶⁵ Srov. *Evaullierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. 1. s. 17. [online].

⁶⁶ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 15.

⁶⁷ Tamtéž, s. 26.

⁶⁸ Rychlé Šípy – dětská parta z knihy Jaroslava Foglara „Záhada hlavolamu“

⁶⁹ Srov. OMELKOVÁ, Z., a kol. *Co, jak, proč*, s. 4.

Činnost rádce družiny zahrnuje svolávání družinových akcí, koordinaci programu družiny, udržení pořádku a disciplíny, motivaci členů družiny, aby ze sebe vydali to nejlepší, zajištění aktivace každého člena družiny pro práci družiny, řešení sporů a konfliktů mezi členy. Vedle těchto činností by měl rádce umět naslouchat ostatním členům.⁷⁰

Pro vedení družiny potřebuje rádce přirozenou **autoritu**, aby ho ostatní následovali. Vedení oddílu by mělo autoritu rádců podporovat.⁷¹

3.2.3 Podpora družin vedením oddílu

Vedením oddílu je myšlena oddílová rada, která se skládá z vůdce, rádců družin, popřípadě dalších činovníků oddílu. Náplň oddílové rady spočívá v plánování činnosti oddílu, řešení problémů družin, kamarádské popovídání, kontrola splněných úkolů z předchozích rad. Podpora spočívá také v pomoci při výběru vhodného programu pro družiny.

3.3 Metody a prostředky skupinové práce

V této kapitole bych se chtěla věnovat jen těm prostředkům skautské metody, které mají v českém skautingu větší význam či zvláštnost ve vztahu ke skupinové práci. Vycházet budu z hlavních prvků skautské výchovné metody z kapitoly 1, které jsou nejvíce využívány v českém skautingu.

3.3.1 Využívání her

Hru jsem obecně popsala v kapitole 2.2. V této kapitole bych chtěla vyzvednout pouze typické znaky hry v českém skautingu.

V Česku často zastoupenou záležitostí je etapová hra, jejímž nejvýraznějším průkopníkem byl známý český skautský činovník a vůdce Jaroslav Foglar - Jestřáb⁷². Etapovou hrou označujeme hru, která je členěná na více částí se

---

⁷⁰ Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 30.

⁷¹ Srov. tamtéž, s. 31-32.

⁷² Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 59.

společným leitmotivem (např. Cesta kolem světa). Etapová hra probíhá v delším časovém horizontu (zpravidla celý skautský rok) a její průběh je znázorněn v určité formě vhodné pro děti (např. vybarvování políček na mapě světa). Toto znázornění průběhu dává družině možnost srovnat se s ostatními. Průběžné srovnávání je pro děti důležité k tomu, aby viděly výsledky svého snažení, aby byly motivované k další činnosti a aby se pravidelně zúčastňovaly skautských akcí. Děti se zároveň učí, že dosažení větších cílů by mělo být podloženo dlouhodobým drobným úsilím.⁷³

Dalším velkým hitem u českých skautů je výchova prožitkem, tedy využití dobrodružství a romantiky. Pod prožitkem rozumíme něco, co v nás zanechalo stopu.⁷⁴ Prožitkové hry jsou cíleně zaměřené na vyvolání určitých pocitů, uvědomování si vztahů a souvislostí, spolupráci atd.⁷⁵

3.3.2 Skautský zákon a slib

Skauting se snaží prostřednictvím složení slibu a dodržováním skautských zákonů vychovávat děti k harmonii rozumu, citu a vůli.⁷⁶

Výchovu k této harmonii lze vidět v metodice práce se skautským zákonem a slibem (Zákon: Skaut je prospěšný a pomáhá jiným) a v obsahu slibu („sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce“). To vše umožňuje skupinová práce, tedy účast jednotlivce na družinovém či oddílovém životě. Děti zde postupně dospívají k vyššímu citu, jímž je soucit s odhodláním pomoci. Toto odhodlání se dále nazývá vůle. Vůli potřebují děti při práci na sobě samém. Dítě se **odhodlá** někomu pomoci a to by mělo vést i ku prospěchu kolektivu.⁷⁷ Tyto tři složky hrají velice důležitou roli v etice (mravnosti) - i zde pracujeme se skautským zákonem. Rozumem jej shledáváme výborným, citem trochu pochybujeme, jestli jej

---

⁷³ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 59.

⁷⁴ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 68-69.

⁷⁵ Tamtéž s. 69

⁷⁶ Srov. OMELKOVÁ, Z., a kol. *Co, jak, proč*, s. 6.

⁷⁷ Srov. tamtéž, s. 7.

zvládneme, ale pak je tu ještě vůle – rozhodnutí „já chci.“ Etiku přibližujeme dětem nejlépe pomocí vhodné dětské literatury.⁷⁸

K náplni těchto hodnot slouží tzv. prožitkové úkoly jako jsou např.: cesta po svíčkách, koláž zákonů, tajný dobrý čin, zrcadlo duše, zkoušky sebeovládání.⁷⁹ Domnívám se, že tyto prožitky působí nejen na jednotlivce, ale na celou skupinu.

Na základě předchozích úvah lze říci, že skautský zákon a slib můžeme považovat za metodu skupinové práce, tedy i družinové práce, protože nám slouží k vymezení mravních hodnot, pravidel a norem chování skupiny a potvrzení jejich dodržování jednotlivcem před skupinou.

3.3.3 Pobyt a činnost v přírodě

Proč milují skauti přírodu a proč je tak důležitou součástí skautského programu, jsem obecně popsala v kapitole 1. Zde bych chtěla jen zdůraznit vliv E.T. Setona na pobyt a činnost v přírodě českých skautů. Jak už jsem naznačila při představení českého skautingu, souvisí woodcraft (lesní moudrost) s životem indiánů. Indián byl velký prorok života v přírodě, byl mistrem lesní moudrosti (síla, obratnost, rychlost, znalost lesů a lesních tvorů, hvězd, vod, umění pěstovat rostliny), hlásal posvátnou povinnost zkrášlovat a zdokonalovat své tělo, hledal ve všem krásu – učí nás, že když máme na sobě ducha krásy, můžeme vnést krásu do všeho kolem sebe. Tyto indiánské prvky najdeme především v české skautské stezce⁸⁰ - např. zkouška tří orlích per jako sebeovládání (mlčení, hlad, samota), posvátný indiánský kruh kolem táborového ohně, do kterého smí vstupovat jen ten, kdo oheň zapaluje, posvátné zapalování ohně ze čtyř světových stran apod.

3.4 Skautská stezka

Skautská stezka je nástrojem osobního rozvoje každého skauta. Neměla by tedy rozvíjet jen fyzickou zdatnost a praktické dovednosti, ale také připravit na život v přírodě, společnosti, na vztahy mezi lidmi a na rozvoj duchovního života.

---

⁷⁸ Srov. OMELKOVÁ, Z., a kol. *Co, jak, proč*, s. 8.

⁷⁹ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 27-28.

Z tohoto důvodu byl vytvořen a stále se doplňuje „Nový výchovný program Junáka.“⁸¹ Tento projekt inovuje dosavadní výchovné prostředky na národní úrovni tak, aby odpovídaly současné době a zájmům dnešních dětí a mládeže.⁸²

Skautské výchovné cíle jsou dětem ve skautské stezce z projektu „Nový výchovný program“ předávány formou kompetencí. Tyto kompetence jsou souborem schopností, dovedností znalostí a postojů vztahující se k určité oblasti. Díky kompetencím by měli mít vůdci jasno, co mají dětem předat.⁸³

3.4.1 Rozdělení kompetencí⁸⁴

Duchovní : *láska; svědomí; meditace; globální odpovědnost*

Psychologické (vztahové) : *já; já a ty; já a my; já a společnost*

Manažerské : *sám sobě manažerem; práce s informacemi a řešení problému; vlastní názor a odolávání manipulaci; prezentace na veřejnosti; týmová práce*

Environmentální : *krása – její vnímání, vytváření, úcta k ní; vztah k přírodě a k životu, ohleduplnost; vztah k místu a krajině; vědomí provázanosti světa; respekt k různosti; aktivní občanství*

Praktické dovednosti : *přežití v přírodě; domácnost; společenské dovednosti; řešení krizových situací, tvořivost*

Kompetence jsou dále rozpracovány do jednotlivých výchovných cílů pro jednotlivé věkové kategorie.⁸⁵

3.4.2 Cestička světlušek, stezka vlčat jako plán činnosti dětí od 7-11 let

Dle projektu „Nový výchovný program Junáka“ jsou tyto části ještě stále testovány v oddílech jako experiment. Stezka i cestička jsou rozděleny do tří stupňů, respektive (třech stop a třech lucerniček) přičemž plnění prvního stupně předchází Nováček pro světlušky a Nováček pro vlčata a slib světlušek a vlčat.

---

⁸⁰ Srov. SETON, E. T. *Kniha lesní moudrosti*, s. 11.

⁸¹ Srov. *Stezka pro skautský věk*, [online].

⁸² Srov. Tamtéž

⁸³ Srov. Tamtéž

⁸⁴ Kompetence in *Výstupy nového programu*, [online].

⁸⁵ Tamtéž.

Stezka s cestičkou jsou dále rozvedeny do šesti oblastí: *Co umím a znám, Můj domov, Kdo jsem, Svět okolo nás, Můj kamarád, Příroda kolem nás*.⁸⁶

Stezka vlčat je inspirována a motivována známým příběhem R. Kiplinga *Knihy džunglí o chlapci Mauglím, který žije ve smečce vlků*.

Cestička světlušek je nově inspirována a motivována příběhem R. Kučery „kouzelná lucerna“ jejíž hlavní hrdinkou je holčička Lucinka, která se pomocí kouzelné lucerny dostává do světa svatojánských mušek – světlušek a zažívá zde různá dobrodružství.⁸⁷

Příběh, nebo-li pohádka, je pro děti v tomto věku důvěrně známým prostředím, cítí se v něm dobře a díky němu se učí chápat abstraktní pojmy.⁸⁸ Zároveň je symbolický rámec atraktivním obalem na výchovu, motivuje děti k činnosti, která by je v suché podobě nelákala.⁸⁹

3.4.3 Skautská stezka jako plán činnosti pro děti od 11 do 15 let

Stezka pro skautský věk je rozdělena do čtyř stupňů. Každý stupeň by se měl plnit asi jeden rok. Plnění prvního stupně předchází Nováček (nováčkovská zkouška), který uvede skauty a skautky do oddílového života, po němž je možné složit skautský slib. Stezka je motivována symbolickým rámcem čtyř živlů: země, voda, vzduch a oheň. Každý stupeň má svou vlastní knížku: *Cesta země, Cesta vody, Cesta vzduchu, Cesta ohně*. Stupně stezky jsou dále rozděleny do šesti oblastí: *Co umím a znám, Můj domov, Kdo jsem, Svět okolo nás, Můj kamarád, Příroda kolem nás*.⁹⁰

V každém stupni jsou dále Výzvy např.

Cesta ohně - dva dny bez ničeho – jídlo a přespání si skaut obstarává na své cestě sám, 24 hodin na stromech – úkolem je 24 hodin strávit na stromě

---

⁸⁶ Srov. Experimenty in *Výstupy nového programu*, [online].

⁸⁷ Srov. tamtéž.

⁸⁸ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd. A s. 36.

⁸⁹ HOŘAVOVÁ, K.; KLÁPŠTĚ, P. *Symbolický rámec 3B*, s. 6.

⁹⁰ Srov. Stezka pro skautský věk [online].

Cesta vody – výsadek ve dne, noční návrat - výsadek v noci úkolem je se pomocí buzoly popř. baterky vrátit do tábora

Cesta vzduchu – Tři orlí pera – úkolem je 24 hodin mlčení, půst, samota

Cesta země - noční bdění, ranní svítání⁹¹

Liliový kříž – představuje výzvu, pomůcku, návod, jak křesťansky naplno žít. Nositel liliového kříže se snaží prohlubovat svůj vztah k Bohu, bližním a k sobě podle křesťanských zásad.

Odborky – systém odborných zkoušek z mnoha oborů. Je-li dítě v určitém oboru zdatné a má potřebné znalosti a dovednosti, je oceněno nášivkou za splnění odborky (sportovec). Podmnožinou odborky je od odbornost např. atletika.⁹² Zde vidím velké pozitivum, protože i na první pohled málo zdatné dítě může v něčem vynikat a něco umět. (muzikant, lví skaut...). Odborky jsou zvláště vypracované také pro světlušky a vlčata.

3.4.4 Cesta roverů

Roverský program vychází z definice roveringu v Úmluvě o českém roveringu z Roverské porady 2009. Jehož cílem je připravit mladé lidi na život v dnešní společnosti pomocí osobnostního rozvoje v duchu skautských hodnot.⁹³

Činnost roverského kmene zahrnuje zejména náplň roverského hesla „sloužím.“ To můžeme vidět v tzv. regionálním roveringu, což může být parta jednoho nebo více kmenů, kteří vytvářejí program pro ostatní ve svém regionu.⁹⁴ Rovering je také službou sobě, bližním a vyššímu principu, službou dobrovolnou a nezištnou, službou vyžadující odhodlání a odvahu, službou, která je rozhodnutím každého z nás. Dalšími roverskými činnostmi jsou roverské tábory,

---

⁹¹ Srov. *Stezka pro skautský věk*, [online].

⁹² Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 65.

⁹³ Srov. Kostra roverského programu in *Nový výchovný program Junáka*, odd. A. [online].

⁹⁴ Tamtéž.

expedice, tradice a obřady, tématická sezení, mezinárodní akce – zahraniční i domácí projekty, výzvy – trénink sebepřekonání, roverské vzdělávací akce.⁹⁵

Roverský kmen tvoří mimo jiné i lidé, kteří se podílí na vedení oddílu nižších věkových stupňů. V kmeni je počítáno s funkcí tzv. průvodce/patrona, což je starší rover nebo oldskaut, který podporuje rozvoj a funkčnost roverské skupiny.⁹⁶

3.5 Metodika přípravy programu

Metodika pojednává o tom jak postupovat, abychom se mohli přibližovat k vytyčeným cílům. Jak udělat, aby byl program zajímavý, lákavý a zábavný a zároveň, aby někam směřoval a v něco vyústil.⁹⁷

O vlastní prostředcích a metodě společné práce družiny, či oddílu jsem již pojednala v předchozích kapitolách. V této kapitole bych chtěla nastínit formy organizované činnosti se skupinou a používané metodické pomůcky.

3.5.1 Metodické pomůcky

K metodickým pomůckám pro rádce, či vůdce patří **vůdcovský zápisník**, který nám umožňuje systematicky pracovat s metodou poznávání druhých, dále **zápisník her** rozdělený dle několika kritérií: množství hráčů, dle prostředí a zaměření hry. V neposlední řadě se žádný rádce neobejde bez **skautské literatury** a **odborné literatury** z oblasti pedagogiky a psychologie, která pomáhá při zařazení nových her, metodice a při i samotném sebevzdělávání.⁹⁸

3.5.2 Základní formy organizované činnosti z hlediska metodiky

Jedná se zde o jednotlivé formy společných aktivit ve vztahu k jejich účelu. Vše, co vůdce oddílu s oddílem činní, poměříme pravidlem: CO, PROČ, JAK, KDY.

---

⁹⁵ Srov. Kostra roverského programu in *Nový výchovný program Junáka*, odd. B. s. 2-7. [online].

⁹⁶ Srov. tamtéž, odd. B. s. 3.

⁹⁷ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 7.

⁹⁸ Srov. tamtéž, s. 12-13.

- **CO** nám ukáže cíl (například kimovka⁹⁹)
- **PROČ**, z jakého důvodu jsme se rozhodli zařadit nějakou činnost
- **JAK** – zkoumá jakým způsobem provedeme náš záměr a zařazení do programu vzhledem k ostatním činnostem
- **KDY** – časové zařazení a uspořádání záměru - plánování¹⁰⁰

Stejnými hledisky poměřujeme i aktivity popsané v dalších podkapitolách.

3.5.2.1 Oddílová rada

Oddílová rada řídí činnost oddílu. Učí rádce jak pracovat s družinami, připravuje program, plánuje, řeší organizační a výchovné záležitosti.¹⁰¹

3.5.2.2 Družinová schůzka

*Spolupráce probíhá převážně v rovině jednotlivců, uplatňuje se princip přenesené odpovědnosti. Rádce po domácí přípravě a přípravě na oddílové radě předstupuje před družinu, učí se a roste tím, že vede.*¹⁰²

Členové družiny se scházejí obvykle jednou týdně, zpravidla ve stejný den, čas a na stejném místě k realizaci svého programu.

Typickým rysem klasické české družiny je **družinová schůzka probíhající odděleně od ostatních družin oddílu**. Družinová schůzka je ideálním místem pro práci v malé uzavřené skupině, kde je potřebná spolupráce všech členů družiny. Každá družina má svůj vlastní styl a ráz schůzky.¹⁰³ Činorodá družina se ještě schází čas od času na zvláštní akci (kino, divadlo...)¹⁰⁴

3.5.2.3 Družinová vycházka, výprava

Teoretické a praktické poznatky a dovednosti získané na družinové schůzce mohou děti využít v terénu (orientace, stopování atd.).. Výprava stmeluje

---

⁹⁹ Kimovka - hra, při které si hráč musí zapamatovat a později napsat co nejvíce pozorovaných předmětů

¹⁰⁰ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 14-15.

¹⁰¹ VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 15.

¹⁰² Tamtéž s. 15.

¹⁰³ Srov. OMELKOVÁ, Z., a kol. *Co, jak, proč*, s. 10.

¹⁰⁴ Srov. ZAPLETAL, M. *Rádce skautské družiny*, s. 9.

družinu společnými zážitky. Pořádání výpravy vyžaduje odpovědnost rádců. Frekvence konání závisí na družině.¹⁰⁵

3.5.2.4 Oddílová schůzka

Obvykle jednou za měsíc se sejde celý oddíl (tzn. více družin) pod vedením dospělého vůdce ke společné činnosti, která je podobná družinové schůzce. Zde se dá díky většímu počtu dětí lépe využít princip soutěživosti. Družinová schůzka slouží jako zdroj informací o úspěšnosti rádce, stavu družiny a zároveň je pro rádce i družinu motivací ukázat svou společně vytvořenou práci.¹⁰⁶

3.5.2.5 Oddílová výprava

Oddílová výprava má metodický význam podobný oddílové schůzce, dává prostor pro sblížení členů různých družin.¹⁰⁷ Nejméně jednou za měsíc by se oddíl měl setkat k jedno- nebo vícedenní výpravě. Zde má vedoucí první větší příležitost pozorovat děti po delší dobu než dvě hodiny na schůzce. Náplní takové výpravy mohou být prostředky skautské výchovy a plnění stezky, cestičky.¹⁰⁸

3.5.2.6 Letní tábor

Letní tábor, nejčastěji oddílový, je vyvrcholením celoroční činnosti, ověření schopnosti dětí přežít delší pobyt v přírodě a postarat se o sebe.¹⁰⁹ Z našeho pohledu můžeme chápat letní tábor jako nejlepší čas pro skupinovou práci, protože zde děti zde tráví veškerý čas pospolu.

Domnívám se, že pro skupinu je dále důležitá nepřítomnost rodičů. Ta motivuje děti k tomu, aby zvládly společně praktické činnosti, které normálně zastávají rodiče (vaření, nákup, úklid, cestování, rukodělné práce, fyzická práce). Na táboře se děti učí nést svůj podíl zodpovědnosti za skupinu – např. „já jsem špatně umyl nádobí, a proto nemůže moje družina předat svou službu v kuchyni.“

---

¹⁰⁵ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 15.

¹⁰⁶ Srov. tamtéž, s. 14-15.

¹⁰⁷ Srov. tamtéž.

¹⁰⁸ Srov. tamtéž.

¹⁰⁹ Srov. tamtéž.

Ke zvýšení fyzické odolnosti, seznámení s cizími kraji, vztahu ke krajině, k ekologické vnímavosti slouží putovní tábor.¹¹⁰ Dalšími organizovanými činnostmi mohou být akce ekologické budující vztah k životnímu prostředí, akce sociálně prospěšné vzbuzující sociální vnímavost (služba společnosti), sportovní zaměřené na tělesnou zdatnost a akce kulturní¹¹¹

3.6 Vzdělávání vedoucích pro práci s dětmi a mládeží

Dle mého názoru má forma vzdělávání vedoucích vliv na samotnou skupinovou práci. První zkušeností s vedením ostatních mohou děti získat jako **rádce družiny** – ve věku kolem 13-ti let po **absolvování rádcovského kurzu**.¹¹²

3.6.1 Čekatelská zkouška

Prvním mezníkem pro práci se skupinou je čekatelský kurz a čekatelská zkouška, která opravňuje spolupůsobit při vedení oddílu chlapců i dívek všech věkových kategorií.¹¹³ Tuto zkoušku je možno absolvovat od 15-ti let, tzn. již v roverském věku. Dílčí oblasti této zkoušky jsou myšlenkové základy skautingu, bezpečnost, právo, úvod do pedagogiky a psychologie a písemná práce.¹¹⁴

3.6.2 Vůdcovská zkouška

Vůdcem oddílu se skaut(ka) může stát od 18-ti let po absolvování vůdcovského kurzu a složení vůdcovské zkoušky, která poskytuje kvalifikaci k samostatnému vedení oddílu chlapců i dívek všech věkových kategorií a k pořádání táborů.¹¹⁵ Dílčími oblastmi této zkoušky jsou myšlenkové základy skautingu a jeho historie, psychologie, pedagogika, metodika, vedení oddílu, organizace a právo, hospodaření, zdravotní péče, příroda a ekologie, táboření,

---

¹¹⁰ Srov. VYCHODIL, D. *Metodika*, s. 14 -15.

¹¹¹ Srov. tamtéž.

¹¹² Srov. KUPKA, O. *Družinový systém*, s. 46.

¹¹³ Srov. *Řád pro vzdělávání činovnic a činovníků*, s. 9.

¹¹⁴ Srov. BŘICHÁČEK, V. *Čekatelská zkouška*, s. 5-6.

¹¹⁵ Srov. *Řád pro vzdělávání činovnic a činovníků*, s. 11.

příprava a vedení tábora, kultura a estetika, tělovýchova a sport, písemná práce a mluvený projev.¹¹⁶

---

¹¹⁶ Srov. BEČÁK, Z., aj. *Přehled témat*, s. 5.

4 SKUPINOVÁ PRÁCE V RAKOUSKÉM SKAUTINGU

Skauting byl v Rakousku představen nejprve jako nová pedagogická činnost a možnost trávení volného času na vyšších školách, odkud se dále rozšířil a pojal dnešní podobu. Hlavním rakouským průkopníkem skautingu byl Emmerich Teuber „Papa“, který založil první skautské středisko v roce 1912. Skauting se orientoval se převážně na pobyt v přírodě, kladl důraz zejména na samostatnost a zodpovědnost chlapců a dívek v malých skupinách.¹¹⁷

Rakouský skauting existoval legálně naprostou část své existence od roku 1910 s vazbou na mezinárodní skauting. Zakázán byl pouze v letech 1938 až 1945, kdy bylo Rakousko součástí nacistického Německa.¹¹⁸

Dle knihy 100 let skautského hnutí měla podstatný vliv na skautské pedagogické metody a tedy i na skupinovou práci v Rakousku pedagogika Marie Montessori¹¹⁹, princip subsidiarity¹²⁰, a outdoorová pedagogika¹²¹ a koedukace.

4.1 Hierarchie organizace svazu skautů a skautek Rakouska - PPÖ

Jádrem skautské činnosti je středisko (Gruppe), které sdružuje většinou čtyři až pět oddílů (Stufe). Oddíl představuje jednu věkovou kategorii: bobříci (5-7 let)¹²², světlušky a vlčata (WiWö, 7-10 let), mladší skauti a skautky (GuSp, 10-13 let), starší skauti a skautky (CaEx, 13-16 let) a roveři a rangers (RaRo, 16-20 let). Každý oddíl se dělí na chlapeckou a dívčí část (Truppe). Od kategorie vlčat a světlušek výše jsou děti organizovány do malých skupin (družin a šestek). V čele každého oddílu stojí dva dospělí a jejich asistenti, z nichž jeden odpovídá za chlapeckou část a druhý za dívčí část oddílu. Příslušnost dítěte k oddílu trvá

---

¹¹⁷ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 35.

¹¹⁸ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 50-51.

¹¹⁹ *Montessori pedagogika* – metoda vědecké pedagogiky užitá ve výchově, která klade důraz na rozvoj iniciativy a vrozené schopnosti dětí.

¹²⁰ *Princip subsidiarity*- každý vyšší celek má do činnosti nižšího celku zasáhnout jen tehdy, nestačí-li síly nižšího celku k naplnění funkce či úkolu

¹²¹ *Outdoorová pedagogika* – Příroda jako škola pro život dle knihy 100 let skautingu

¹²² Bobříci – neoficiální věková skupina PPÖ

zhruba tři roky, po nichž je dítě přeřazeno další věkové kategorii. Záleží ovšem na individuálním vývoji dítěte.¹²³

Ve stanovách PPÖ není určen počet dětí do 18 let, na němž by závisela existence střediska. Vyššími organizačními jednotkami jsou dále okrsek (Kollonne), spolková země (Bundesland) a nakonec Skauti a skautky Rakouska (Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreichs) jako celorepubliková organizace. Pro lepší přehlednost uvádím diagram rakouské hierarchie v příloze 1.¹²⁴

4.2 Družinový systém

Družinový systém (Patroullienstystem) je v Rakousku popsán pro každou věkovou kategorii zvlášť. Abychom mohli český a rakouský systém srovnávat, použijí tři pilíře dle Kupky, na kterých lze ukázat i fungování rakouských družin.

4.2.1 Parta vrstevníků jako Peer-group

O základech skupinové práce v partě vrstevníků můžeme začít hovořit již v kategorii **světlušek a vlčat**, kde jsou děti organizovány do družin (dívčích a chlapeckých šestek). V jejich čele stojí rádce a jeho zástupce, resp. rádkyně a její zástupkyně. Rozdělení do družin zde slouží spíše k ulehčení organizace práce. K uskutečnění skupinových cílů a skupinové činnosti a jako blízká osoba zde v popředí stojí vůdce a vůdkyně oddílu.¹²⁵ I přes oddělení dívek a chlapců v družinách probíhá činnost převážně koedukovaně. V šestkách se děti úměrně jejich věku učí převzetí zodpovědnosti a nachází své místo a roli v oddíle. To usnadňuje lepší orientaci v oddíle a buduje pocit sounáležitosti ke skupině.¹²⁶

Družinový systém je hlavní skautskou metodou, především **u mladších skautek a skautů**.¹²⁷ Družinu lze z pedagogického hlediska nazvat „**peer – group**“ (skupina vrstevníků), která napomáhá dětem v tomto věku při proměně v mladistvého. Družina z tohoto hlediska tak neplní jen funkci pomocné formy

---

¹²³ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 4.

¹²⁴ Srov. Tamtéž, s.

¹²⁵ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 7.

¹²⁶ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 21.

organizace skupin, ale především má i svůj pedagogický význam. Ve spojitosti s pojmem „vrstevníci“ zde může docházet k různému složení družin. Vertikální družina (různý věk členů družiny mezi 11-14 let) a horizontální družina (družina stejně starých dětí).¹²⁸

Hlavní pedagogický význam zde spočívá v integraci mladého člověka do družiny – malé sociální skupiny, což odpovídá jeho přirozené touze se organizovat ve skupinách, navazovat zde sociální vztahy. Sama skupina má pak prostřednictvím skupinové dynamiky podstatný vliv na rozvoj charakteru jedince jako utváření vlastních norem chování, hledání vlastní identity, převzetí zodpovědnosti a v neposlední řadě podporuje demokratické schopnosti (umění rozhodnout se). Dalším neméně důležitým prvkem činnosti skupiny je vzájemná spolupráce, na jejímž základě stojí vzájemné učení „mutual tutors“ (vzájemní učitelé) a také osobní rozvoj jedince.¹²⁹

Družina vytváří prostor pro uplatnění každého člena v družinových funkcích (kuchař, pokladník, správce materiálu), kterými přebírá každý člen družiny vlastní zodpovědnost v určité oblasti. Tím se podílí na činnosti družiny, což podporuje týmového ducha.¹³⁰ Jedinec si zde uvědomuje „vlastní aktivní činností, jsem prospěšný své družině, svým přátelům a sobě“. Dle Montessori se dítě učí na základě vlastních zkušeností. „Pomoz mi, abych to udělal sám“.¹³¹

Družinová činnost chlapců a dívek probíhá na společné oddílové schůzce, o které více pohovořím v kapitole 4.5.2.2. Družinový systém u starších skautů a skautek (13-16) se vyvíjí na stejné bázi. Pracovní jednotkou je zde stále družina. Vedle družin se zde ale ještě vytváří „**zájmové skupiny**“, které představují spojení členů různých družin za určitým zájmem (např. plánováním výpravy do hor), což podporuje pocit sounáležitosti a příslušnosti ke skupině. Hlavním

---

¹²⁷ Srov. *Evaulierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. 1 s. 5.

¹²⁸ Srov. Tamtéž, s. 11.

¹²⁹ Srov. Tamtéž, s. 7-9.

¹³⁰ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung* s. 74.

¹³¹ Srov. Tamtéž, s. 83.

úkolem družiny je stát se samostatně jednajícím, přátelským společenstvím, kde jsou si všichni rovni a podílejí se stejnou měrou na přípravě programu.¹³²

Roveři se sdružují do dívčích a chlapeckých kmenů, kde si vytvářejí svůj vlastní program, dále zde přetrvávají skupinové role (mluvčí, pokladník...) plánují si vlastní projekty na zvolené téma.¹³³ V každém případě, dle stanov PPÖ, by roveři neměli být činní v jiném oddíle střediska jako činovníci a vůdcové.¹³⁴ Činnost roveřů definuje listina tzv. „Charta“, která jasně formuluje společný základ dívčího a chlapeckého roverského kmene a přirozeně se vyvíjí s kmenem a jeho členy. Později je novými členy dále zpracovávána a tím dokumentuje obsahové, osobní a sociální změny roverského kmene. Obsahem listiny může být (vědomé rozhodnutí jedince ke spolupráci v kmeni, identifikace s principy skautského hnutí, obsah činnosti kmene, organizace kmene...).¹³⁵

4.2.2 Rádce (Kornett)

Jak už bylo uvedeno v předchozí kapitole u vlčat a světlušek, má role rádce – vedoucího šestky spíše organizační význam.

Podle Studie „Evaluierung der GU/SP Stufe z roku 2004 – Evi, Ja“ je dnes funkce rádce u mladších skautů z pohledu vedoucích oddílů brána pouze jako role prostředníka mezi vedoucími a dětmi. Rádce zde tedy není šéfem družiny. Argumentace tkví v přetížení a nezralosti rádce, co se týče vedení skupiny jako celku. Shodují se ale, že role dnešního rádce obsahuje zodpovědnost, schopnost týmové práce, samostatnost a být mluvčím družiny. Družina by ho měla demokraticky zvolit do svého čela. Každý člen by měl mít možnost se během času v oddíle mladších skautů vypracovat na pozici rádce/rádkyně.¹³⁶

Jako vnější znak, obraz identifikace a podpora soudržnosti družiny může sloužit jméno družiny zvolené podle zvířat, rostlin či charakteru zájmové oblasti.

---

¹³² Srov. STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX*, s. 37. [online].

¹³³ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung* s. 148.

¹³⁴ Srov. *Verbandsordnungen der PPÖ*, s. 16.

¹³⁵ Srov. Tamtéž, s. 16.

¹³⁶ Srov. *Evaluierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. 1 s. 17. [online].

U starších skautů funguje vedoucí družiny jako „pomoc při organizaci.“ Jeho úkolem je koordinovat činnost družiny a zároveň být otevřen nápadům a názorům ostatních členů družiny, družinové rady a oddílového vedení.¹³⁷

Dle rozhovoru se střediskovým vedoucím ze střediska 38 Penzing, Wien, Thomasem Brandlem, si oddíl roverů určuje či volí funkci svého mluvčího, který ale nemá dominantní postavení v kmeni.

4.2.3 Podpora družin vedením oddílu

Maria Montessori : „Dospělý by měli být plamenem, jehož teplo aktivuje, oživuje a zve k sobě.“

Vedení oddílu u mladších skautů nese zodpovědnost za výchovu dětí, za aktivitu družiny a za chlapeckou a dívčí část oddílu.¹³⁸ Ale přesto vykonává jen ty činnosti, které nemůže vykonávat družina sama, tzn. např. organizace soutěží, táborů, výprav (subsidiární princip). Tento systém podporuje co největší samostatnost družiny.¹³⁹ Úkolem týmu dospělých vedoucích je pouze podpora družin při jejich samostatně zvolených cílech a aktivitách a promyšlené naplánování vzdělávání členů oddílu, obzvláště rádce.¹⁴⁰ Družina slouží k rozvoji všestranných dovedností a přispívá k rozvoji sociálních dovedností. Děti i vedoucí se zde mohou učit od sebe navzájem.¹⁴¹

Styl vedení u starších skautů je participativní a cíleně demokratický. K rozhodnutí vedení oddílu jak dosáhnout cílů pro danou věkovou kategorii dochází prostřednictvím názorů členů oddílové rady.¹⁴²

Asistenti a vůdci/vůdkyně roverského kmene činnost jen doprovázejí, podporují radami, pomáhají, koordinují a motivují. Jsou ale zodpovědní, že vedení kmene chlapecké či dívčí části bude převzato někým z roverů a v případě nutnosti přebírají zodpovědnost sami.¹⁴³

---

¹³⁷ Srov. STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX*, s. 38. [online].

¹³⁸ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 14.

¹³⁹ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 138.

¹⁴⁰ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 16. [online].

¹⁴¹ Srov. *Evaulierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. 1. s. 5. [online].

¹⁴² Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 7. [online].

¹⁴³ Srov. Tamtéž, s. 16.

4.3 Metody a prostředky skupinové práce

Abych mohla dojít ke svému stanovenému cíli práce - tedy srovnat činnost skupiny skautů v obou zemích - použiji opět metody a prostředky skautské výchovy společné všem věkovým kategoriím – viz kapitola 1.3.2

Pro hlubší pochopení metod skupinové práce je důležité vědět, že rakouské metody velice úzce souvisí s náplní cíle pro daný věkový stupeň.¹⁴⁴

4.3.1 Využívání her

Obecný popis her společný pro obě země najdete v kapitole 2.2. Zde bych chtěla popsat pouze specifika hry v rakouském skautingu.

Jako stěžejní činnost skupiny je hra používána pouze v kategorii vlčat a světlušek, kde je jejím úkolem bavit, pomáhat navázat vztahy, budit v dětech fantazii a rozhýbat je ke společné činnosti.¹⁴⁵ Za specifickou formu hry můžeme označit „Sondertreffen“ - zvláštní setkání, které motivováno určitým příběhem. Ten by měl být vzrušující s otevřeným koncem, tak aby ho děti samy mohly určit. Za důležitý aspekt považujeme **prožitek, úkol, společné vítězství bez poražených**. Zvláštní setkání může trvat jednu oddílovou schůzku či jeden táborový den.¹⁴⁶

Pro starší věkové kategorie bývá hra spíše prostředkem mezidružinového soutěžení a klání.¹⁴⁷ Větší důraz na hru lze vidět ve formě zážitkové pedagogiky, která je ale obvykle praktikována na letním táboře, ale i na střediskových a oddílových výpravách. Stěžejním prvkem zde není jen uspořádání zajímavého tábora ale spolurozhodování samotných dětí na jejich aktivitě.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ Srov. STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX*, s. 16. [online].

¹⁴⁵ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd.A. s. 25-26

¹⁴⁶ Srov. tamtéž. - odd.A. s. 87-89

¹⁴⁷ Srov. *Evaulierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. 1. s. 63. [online].

¹⁴⁸ Srov. tamtéž. - odd. 1. s. 87-88.

Rakouský skauting je zaměřen především na dosažení cílů pomocí svých metod v jednotlivých kategoriích. Hra zde není dominantním prvkem k dosažení těchto cílů a proto ji není věnován větší prostor v dostupné skautské literatuře.¹⁴⁹

4.3.2 Skautský zákon a slib

Skautské zákony zavazují k vědomému zodpovědnějšímu jednání s bližním, k sobě samému – na základě osobní disciplíny – a ke všemu živému (přírodě). Slib učí děti hodnotám života¹⁵⁰ Opírají se tedy o tři principy skautingu, řečené v kapitole 1.2. Dle rozhovoru s vedoucím střediska Thomasem Brandlem (Středisko 38, Penzing, Wien), i na základě vlastní zkušenosti a studie pracovních příruček pro daný věkový stupeň je metodika práce se skautským zákonem a slibem určena osmi stěžejními oblastmi rakouského skautingu, plněním těchto oblastí dochází jedinec k porozumění zákona. Každá oblast představuje jeden bod skautského zákona - viz Příloha II. Jako příklad zde uvádím oblast života z víry – zákon: skaut hledá cestu k Bohu. Skaut či skautka se učí porozumět tomuto bodu vlastním přičiněním a to formulací společné modlitby k zakončení výpravy, oddílovky, apod.¹⁵¹

4.3.3 Pobyť a činnost v přírodě

V tomto směru je rakouský skauting ovlivněn outdoorovou pedagogikou, což znamená také dle článku H. Grebera v knize 100 let skautingu „příroda jako škola života“. Příroda by zde neměla být jen uspokojením touhy po dobrodružství a zálesácké romantice, ale měla by představovat civilizační askezi – hlavně na táborech - jako jeden z výchovných prostředků. Jakým způsobem příroda vychovává? Např. deštivý tábor, cesty jsou zablácené, pečlivě připravený program je v nenávratnu, holínky zmizelé v blátě. Příroda nás v tu chvíli nutí se uskrovnit na základní potřeby (potrava, suché oblečení...) Mládež je tímto způsobem

---

¹⁴⁹ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 7. [online].

¹⁵⁰ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 27.

¹⁵¹ Srov. *PIK8*, [online].

vytržena z běžného městského života a „hozena“ do téměř archaické situace.¹⁵² Od mladších skautek a skautů začíná být častou činností spojenou s přírodou putování, což souvisí i s prostředky výchovy v jednotlivých věkových stupních. (projekt, podnik).

4.4 Skautská stezka

Rakouský skauting je specifický přesně danými výchovnými cíli pro každou věkovou kategorii. K dosažení těchto cílů a jejich jednotlivých částí používá PPÖ program kompetencí v osmi stěžejních rámcích výchovy. Kompetence jsou úkoly úměrné věku, které jsou dále rozpracovány v jednotlivých stupních.¹⁵³

V této kapitole představím nejprve osm stěžejních rámců a přiblížím kompetence dětí po jejich absolvování. Dále se budu věnovat rozpracování kompetencí v jednotlivých věkových stupních.

4.4.1 Rozdělení stěžejních oblastí - kompetencí

Tvůrčí činnost a kreativita – rozvoj a upevňování tvořivosti, osobních dovedností, schopností, a všestrannosti v rámci skupiny a společnosti, vyjadřování vlastních problémů a názorů, akceptace tvůrčí volnosti

Zodpovědný život ve společnosti – zodpovědnost, tolerantnost, otevřenost vůči společenství, společnosti, sobě a ostatním jednotlivcům, demokracie, povinnost poznat a splnit úkoly.

Život z víry a spirituality – mít osobní vztah k Bohu a podílet se aktivně na rozvoji a životě církve či náboženské společnosti, jíž je skaut členem, přemýšlet o požadavcích, obsahu a formách náboženského života; vlastní víra má být zvolená, ne vnucená.

Kritické přemýšlení o sobě a prostředí – být připraven k vlastnímu kritickému soudu, přemýšlet o hodnotách života, naučit se mít vlastní názor.

Uvědomění si vlastního těla a svých tělesných výkonů - uvědomění si hodnoty zdraví, ochraňovat a pečovat o své tělo sportovními aktivitami.

---

¹⁵² Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 106.

Mezinárodnost – navazování a udržování kontaktů, výchova k míru, ukázat pochopení pro kulturu, mentalitu a mravy jiných lidí a národů.

Jednoduchý život spojený s přírodou – vnímat krásu a hodnoty přírody a ji svěřenou smysluplně využívat, přemýšlet od dopadech zásahu člověka na zem (konzumní styl společnosti, věda, technika) a následné rozhodnutí v jakém životním prostředí chci žít a v jakém stylu.

Připravenost k dobrodružství života – odvaha, zvědavost, převzetí a vykonání svěřených úkolů co nejlépe, přijmout úkoly jako výzvu, využití své fantazie, radost z krás, přijmutí výzev života a prostředí a jejich vyřešení.¹⁵⁴

4.4.2 Cestička světlušek a vlčat jako plán činnosti dětí (7-10 let)

Cestička světlušek a vlčat je rozdělena do tří částí – cesta ke slibu, první a druhá hvězda. Každá část se věnuje osmi stěžejním oblastem (viz kapitola 4.4.1) a prohlubuje kompetence dítěte pomocí náročnějších úkolů.¹⁵⁵

Vlčata inspiruje na cestě příběh Mauglího z Knihy džunglí – obsah viz kapitola 3.4.2. Pro světlušky je určena kniha od Inge Peter „Puck hledá své jméno,“ která vypráví příběh světlušky Puck, jež špatným chováním v lesní zemi ztratí své milé jméno. Aby získala opět své pravé jméno a našla svou roli v lesní zemi, musí se vydat na cestu dobra, která je plná dobrodružství, ale i práce.¹⁵⁶

Výzvou u této kategorie je odznak „tancující světluška“ a „skákající vlk“ (být příkladem pro druhé, splnění první. a druhé hvězdy, splnění čtyř odborek¹⁵⁷ různých oblastí).¹⁵⁸ Specifickým rituálem je pojmenování každého slibujícího dítěte po postavách z rámcových příběhů světlušek a vlčat, což umocňuje pocit příslušnosti dětí ke skupině.¹⁵⁹ Příběh jako symbolický rámec pro tuto věkovou skupinu zmiňuji v kapitole 3.4.2.

---

¹⁵³ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 25. [online].

¹⁵⁴ Srov. REICHERT, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 36-197.

¹⁵⁵ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd. B. s. 1-92.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž, odd. A. s. 37-50.

¹⁵⁷ viz kapitola 3.4.3

¹⁵⁸ Srov. PETER, I. *Wichtel- und Wölflingsweg*, s. 108.

4.4.3 Stezka mladších skautek a skautů jako plán činnosti dětí (10-13 let)

Stezka pro mladší skautský věk je rozdělena do tří částí – cesta ke slibu, první a druhou třídu. Stejně jako u světlušek a vlčat se každá část věnuje osmi stěžejním oblastem (viz kapitola 4.4.1). Kompetence mají za úkol rozvíjet osobní schopnosti jedince a partnerskou spolupráci mezi chlapci a dívkami¹⁶⁰. Zvláštním výzvou je tzv. jinošský opasek (Burschmannriemen) - první třída stezky, odborka týmová práce, tři odborky z různých stěžejních oblastí).¹⁶¹

4.4.4 Stezka starších skautů a skautek jako plán činnosti (13-16 let)

Stezka pro starší skautský věk je nazývána Trax4CaEx. Má čtyři části, z nichž každá obsahuje prohloubení stěžejních osmi oblastí prostřednictvím úkolů.¹⁶² Rozvoj kompetencí je zaměřen na plánování a zorganizování společně zvolených podniků.¹⁶³ Paleta úkolů je tak nabízena nejen samotnému jedinci, ale i celé družině.¹⁶⁴

Zvláštní výzvou je zde odznak „Challenge“ - dokončení tří částí Traxu, samostatné naplánování a zorganizování tří podniků na vybraná stěžejní témata.¹⁶⁵

4.4.5 Cesta roverů (16 až 21 let)

Celoroční činnost roverů zohledňuje osm stěžejních oblastí prostřednictvím společného plánování projektů. Každý se snaží sám dbát o prohlubování rozvoje těchto kompetencí.¹⁶⁶ Poslední rok si každý rover či ranger zvolí jednu stěžejní oblast a poté zformuluje cíl, kterého by chtěl/a dosáhnout v rámci osobního ročního projektu.¹⁶⁷

---

¹⁵⁹ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd. A. s. 74-76.

¹⁶⁰ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 26. [online].

¹⁶¹ Srov. *Grüntonne spezialabzeichen GuSp*, s. [online].

¹⁶² Srov. STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX*, s. 46. [online].

¹⁶³ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 103.

¹⁶⁴ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 26. [online].

¹⁶⁵ Srov. *Trax4CaEx*, s. 28. [online].

¹⁶⁶ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 17. [online].

¹⁶⁷ Srov. tamtéž, s. 17.

Zvláštní prostředkem k osobnímu rozvoji je zde hlídka (Wache) - rover, či ranger je jeden den, noc, či celý víkend na určitém místě sám. To jej nutí k přemýšlení o minulosti, budoucnosti, k rozhodnutím, vyřešení konfliktů.¹⁶⁸

4.5 Metodika přípravy programu

V této kapitole se budu věnovat jen metodickým pomůckám a základním formám organizované činnosti. Prostředkům práce se skupinou jsem se věnovala v předchozí kapitole.

4.5.1 Metodické pomůcky

Metodika je popsána pro každou věkovou kategorii zvlášť v pracovních sešitech pro vedoucí (Arbeitsbehelf). Každá tato příručka je podrobně zpracována týmem skautských odborníků; obsahuje cíle, prostředky, metody skautské výchovy a systém zkoušek, který je cíleně zaměřen na ověření znalostí a dovedností v dané věkové kategorii – skautská stezka. Zde je popsána práce s konkrétními metodami aplikovaná na daný věkový stupeň i realizace programu.

4.5.2 Základní formy organizované činnosti z hlediska metodiky

Tato kapitola pojednává o základních formách činnosti skupinové práce. Jak už jsem se zmiňovala výše, rakouská skautská literatura se orientuje hlavně na jednotlivé věkové kategorie, jejich organizaci a pedagogiku. Ve své práci se snažím tyto činnosti pojmut komplexně, proto jsem vzala zdroje z knih určených pro mladší skauty i z knih pro světlušky a vlčata.

4.5.2.1 Družinová rada

Družinová rada je formálním orgánem družiny a plní následující úkoly: Rozhodování a plánování družinových aktivit a zpracování nápadů pro oddílovou činnost, Reflexi a hodnocení družinových aktivit, Porada o vzdělávacím stavu každého člena družiny, volby rádce a podrádce, Rozdělení jednotlivých úkolů a

---

¹⁶⁸ Srov. BAUER, J., a kol., *Wache RaRo*, s. 6. [online].

družinových funkcí, správa družinového majetku, tímto je družině formálně a teoreticky přisuzována velká kompetence a zodpovědnost.¹⁶⁹

4.5.2.2 Oddílová schůzka

Oddílová schůzka pro každou věkovou kategorii se koná pravidelně jednou za týden pod vedením oddílových vedoucích a tvoří jádro trvalé výchovné práce. Schůzka spočívá z plnění stezky pro skauty či světlušky a vlčata, které je spojené se stěžejními prvky a prostředky práce jednotlivých věkových stupňů.¹⁷⁰ Dále se může skládat z družinové a oddílové rady a samostatné práce družin.¹⁷¹

4.5.2.3 Oddílová rada

Oddílová rada se skládá z oddílových vedoucích pro dívčí a chlapeckou část, rádců a podrádců obou pohlaví. Úkolem oddílové rady je plánovat a organizovat oddílový program schůzek a výprav, vzdělávání rádců podrádců, držet správu oddílu, udělovat zkoušky a odborky, starat se o disciplínu oddílu, nabírat nováčky.¹⁷² Zodpovědným za tuto radu je oddílový vůdce/vůdkyně, který se stará o její činnost.¹⁷³

4.5.2.4 Oddílová výprava

Jednodenní nebo vícedenní oddílová výprava se koná přibližně dvakrát za rok. Náplní takové výpravy mohou být prostředky skautské výchovy, plnění stezek, využití outdoorové pedagogiky (terénní hry, poznávání přírody...). Pro vlčata a světlušky je doporučeno spát v budovách.¹⁷⁴

4.5.2.5 Středisková rada

Střediskovou radu tvoří střediskový vůdce a vůdkyně, oddílový vedoucí a asistenti všech věkových kategorií a další ve středisku působící činovníci s přesně stanovenými úkoly. Koná se většinou jednou do měsíce, nejméně však pětkrát do

---

¹⁶⁹ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 15. [online].

¹⁷⁰ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, s.

¹⁷¹ Srov. *Evaulierung der Guides/Späher-Stufe*, odd. A. s. 81-83. [online].

¹⁷² Srov. Tamtéž s. 14-15.

¹⁷³ Srov. STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX*, s. 38. [online].

roka a na popud rodičovské rady. Středisková rada nese zodpovědnost za skautskou výchovu skautského střediska a kontroluje společnou práci jednotlivých oddílů, připravuje přechod dětí do oddílu starší kategorie, volí vůdce a vůdkyni střediska na tři roky. Středisková rada spolupracuje s rodičovskou radou, při financování provozu klubovny a nákupu střediskového materiálu, pečuje o vzdělání vedoucích, plánuje a organizuje střediskové výpravy a akce.¹⁷⁵

4.5.2.6 Středisková výprava, střediskový podnik

Organizaci a plánování přebírá určený tým ze střediskové rady.¹⁷⁶ Předpokládá účast všech oddílů. Může být buď jednodenní či vícedenní akcí. Náplní je společná činnost všech oddílů. Umožňuje spolupráci malých a větších dětí. Program odpovídá osm stěžejních oblastem, plnění jednotlivých stezek, cestiček, formou outdoorové pedagogiky (terénní hry, putování...).

Z vlastní zkušenosti mohu zmínit rakouskou specialitu, kterou představuje zainteresování dětí a mládeže do shánění finančních prostředků na provoz střediska a na nákup materiálu. Toto funguje např. pomocí prodeje losů skautské loterie, pořádáním vlastního blešího a vánočního trhu, provozováním baru na skautském plese, apod. Děti tak mají zkušenost, že pro získání financí je potřeba vynaložit společné úsilí.

4.5.2.7 Stálý a mezinárodní tábor

Tábor je vyvrcholením skautského roku a trvá týden až dva.¹⁷⁷ Dle rozhovoru s vedoucím střediska 38, Penzing Wien, Thomasem Brandlem, je pravidlem střídání oddílového tábora se střediskovým, což ale spadá do kompetence každého střediska.

Vlčata a světlušky tráví tábor vždy v budově a v rakouské přírodě. Mladší skauti a skautky stanují většinou také doma. Starší skauti a skautky směřují své letní tábory na mezinárodní setkání skautů a sbírání zkušeností a na organizaci

---

¹⁷⁴ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, s. odd. A. s. 62.

¹⁷⁵ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 13. [online].

¹⁷⁶ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 12-13. [online].

¹⁷⁷ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd. A. s. 123.

putovních táborů. Roveři se orientují převážně na možnosti vycestování do zahraničí za účelem dozvědět se co nejvíce informací o dané zemi. Program tábora je orientován převážně na plnění a prohloubení kompetencí osmi stěžejních rakouských prvků.¹⁷⁸

Akce humanitární – prospěšnost druhým, ekologické, sportovní, kulturní, skautská loterie.¹⁷⁹

4.6 Vzdělávání skautských vedoucích pro práci s dětmi a mládeží

Všichni činovníci se skautské činnosti věnují aktivně ve volném čase bez nároku na odměnu. Svaz skautů a skautek Rakouska vzdělává mladé dospělé v čtyřstupňovém vzdělávacím programu pro vedení mládeže. Program trvá přibližně tři roky a absolvent je pak oficiálně uznán jako vedoucí dětí a mládeže pro daný věkový stupeň.

Hlavními prvky tohoto vzdělání jsou metody práce s dětmi a mládeží, osobní růst, vývoj jedince a základy skupinové dynamiky.¹⁸⁰

4.6.1 Instruktor

Vstupní seminář slouží k uvědomění si významu skautského slibu a zákona PPÖ, 8 stěžejních prvků skautské činnosti, závislosti jednotlivých oddílů střediska na sobě, proč jsem skautem/skautkou, proč chci být vůdcem /vůdkyní, zodpovědnost jako vůdce/vůdkyně, cestu vzdělání a vzor PPÖ.¹⁸¹

Základní seminář pak dále navazuje na předchozí seminář. Prohlubuje teoretické znalosti a praktický nácvik cíle daného věkového stupně (oddílu), dále jakými metodami tohoto cíle dosáhnout, využití 8 stěžejních prvků a konkrétní návrhy či typy na organizaci skautské činnosti opět pro daný věkový stupeň.¹⁸²

Po tomto semináři je vedoucí povinen absolvovat kurz první pomoci v rozsahu 16 hodin, pomocí své praktické činnosti v oddíle sepsat použité metody do své

---

¹⁷⁸ Srov. BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!*, odd. A. s. 124-126.

¹⁷⁹ Srov. WIENER PFADFINDER UND PFADFINDERINNEN, *GUT PFAD*, s. 29-36.

¹⁸⁰ Srov. *Grüntone Gu/Sp Heimstunde*, kap. 17. [online].

¹⁸¹ Srov. *Ausbildungsschritte der PPÖ*, [online].

praktické mapy, následně pohovořit s představenými regionu o funkci instruktora. Vedoucí je jmenován **instruktorem**.¹⁸³

4.6.2 Vůdce pro mládež (Meister)

Nástavbový seminář prohlubuje znalosti metod a stěžejních prvků činnosti oddílu, psychologie dětí a mládeže, táborové hospodaření, dlouhodobé a cíleně orientované plánování programu, práce s rodiči a veřejností. Posledním krokem je seminář o práci v týmu, který předpokládá organizaci vícedenní výpravy či tábora, právní minimum pro práci s dětmi a mládeží a znalosti jak pracovat v týmu a pochopení skautské metody jako výchovného modelu. **Vůdcem** pro danou předem danou věkovou kategorii je absolvent jmenován po zúčastnění se všech seminářů, a sepsáním seminární práce na téma zvolné ústředím skautského regionu.¹⁸⁴

Podmínky vedení oddílu

Kategorie světlušek a vlčat – od 18 let

Kategorie mladších skautů - od 19 let

Kategorie starších skautů – od 20 let

Kategorie roverů – od 20 let¹⁸⁵

---

¹⁸² Srov. *Ausbildungsschritte der PPÖ* [online].

¹⁸³ Srov. ROTH, T. a kol. *Wiener Ausbildungsfahrplan*, s. 1-18. [online].

¹⁸⁴ Srov. tamtéž.

¹⁸⁵ Srov. *Verbandsordnungs der PPÖ*, s. 19. [online].

5 SROVNÁNÍ SKUPINOVÉ PRÁCE V ČESKÉM A RAKOUSKÉM SKAUTINGU

Abychom pochopili shody a rozdíly mezi českým a rakouským skautingem, je třeba vzít v úvahu historický vývoj skautingu v obou zemích, viz kapitoly 3, 4. Na základě reflexe dějinného vývoje českého skautingu si dovoluji tvrdit, že vliv dlouhodobého zákazu skautingu na území ČR se stále promítá do současnosti, i když ve stále menším měřítku.

Za česká specifika bych proto označila :

- **samostatnost** - každý oddíl existoval sám o sobě, nebyla možnost vzdělávání vedoucích, výměny informací a koordinace oddílů na vyšší úrovni, o cestovat do zahraničí. Každá skautská „buňka“ se vyvíjela vlastním směrem dle svých možností. Dnes se toto projevuje relativně velkou autonomií, někdy až izolovaností českých oddílů. V Rakousku a v ostatních „svobodných“ zemích nebyl problém oficiálního setkávání skautů, vzdělávání a cestování do zahraničí.
- **jednoduchost** - v době totality byl problém sehnat vybavení nebo někam vycestovat. Zatímco na Západě běžná společnost jezdila na dovolenou do hotelu a kemp byla jakási dobrodružná (skautská) varianta, v Československu byl kemp znakem typické dovolené a dobrodružná varianta bylo spaní pod širákem v lese.
- **konzervativnost** - tím, že se skauting nemohl pořádně rozvíjet, musely jeho metody zůstat víceméně stejné jako v době před zákazem. Při obnovení skautingu se pak vždy začínalo tam, kde se před zákazem skončilo. Konzervativnost také sloužila jako pevný bod v moři nejistoty totalitního režimu. Naproti tomu se v Rakousku uplatnil přístup neustálých změn podle nejnovějších pedagogických poznatků.

5.1 Srovnání hierarchie

Myslím, že i samotná hierarchie obou organizací zasahuje do vlastní skupinové činnosti. V obou zemích je velmi podobná. Jak lze vyčíst z kapitoly 3.1 jsou děti v Česku zatím rozděleny do tří věkových kategorií, přičemž koedukace se uplatňuje až v poslední kategorii. Věková hranice mezi kategoriemi není příliš striktní, slouží pouze jako orientační bod. V Rakousku jsou děti rozděleny do čtyř kategorií viz kap. 4.1. Věková hranice mezi kategoriemi je více striktní než v Česku. Ve všech kategoriích je uplatňována koedukace, ovšem se snahou a přihlédnutím k specifickým potřebám pohlaví.¹⁸⁶

Koedukace vedla v Rakousku k mnoha diskusím; existuje také studie, která poukazuje na její nevýhody. Zároveň ale má být koedukace snahou nabídnout děvčatům bez diskriminace stejně dobrodružný a vzdělávací program jako chlapcům.¹⁸⁷

Dle mé vlastní zkušenosti je výchova a činnost oddělených skupin dle pohlaví smysluplnější, mohou tak být více děvčatům příkladem ženy; v nekoedukovaném dívčím skautingu mohou více rozvíjet potřeby děvčat pro život, které se rozhodně liší od mužské role v životě. Rozhodně ale nevyvracím potřebu koedukace od 15 let, přibližně tedy ve věku roverů, kdy je navazování kontaktů s druhým pohlavím přirozenou potřebou člověka.

5.2 Srovnání družinového systému

Jak v Rakousku, tak v Česku funguje družinový systém a obě organizace berou tento systém jako jednu z nejdůležitějších metod. Děti jsou v podstatě v průběhu celé skautské činnosti organizovány v družinách s rádcem v čele. Otázkou zůstává, do jaké míry jsou družiny samostatné a jaká je opravdu role rádce?

V Česku se většinou schází jen jedna **nekoedukovaná družina** na družinové schůzce nebo výpravě **pod vedením rádce** viz. kap. 3.2.2. Role

---

¹⁸⁶ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s.160-163.

¹⁸⁷ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s.160-163.

dospělého vedoucího je pak více podpůrná a partnerská. V Rakousku se většinou schází tři nebo čtyři družiny chlapecké i dívčí na oddílové schůzce. Prostor pro samostatnou činnost družin je minimální. Tím je samozřejmě ovlivněna i role **rádce**, který tu **není šéfem**. Naproti tomu je tu role dospělého vedoucího více dominantnější a to z důvodu zodpovědnosti za děti.

5.3 Srovnání metod a prostředků skupinové práce

V obou skautských systémech je využívána hra jako jedna metod. Rozdíl je pouze v provedení, druhu her a jejich použití. V Česku se využívají hry ve všech věkových kategoriích. Více se preferují dlouhotrvající etapové hry s nějakým námětem a s prvky soutěživosti mezi družinami a dětmi, při kterých se děti učí, že dosažení větších cílů by mělo být podloženo dlouhodobým drobným úsilím. V Rakousku se naproti tomu využívá hra hlavně v kategorii vlčat a světlušek, kde mají kratší trvání a důležité aspekty jsou prožitek, úkol, společné vítězství bez poražených. Ve vyšších věkových kategoriích význam hry jakou prostředku skupinové práce klesá a hra je nahrazována jinými činnostmi.

Skautský zákon se samozřejmě používá v obou zemích jako prostředek vyjádření norem chování. Český skautský zákon je přímým překladem anglického originálu a slouží jako obecný morální kodex, jehož dodržování je ctí každého skauta viz kap. 3.3.2. V Rakousku je skautský zákon specifický a navazuje na osm stěžejních oblastí, plněním dochází jedinec k porozumění zákona. Není tím dle mého názoru tolik zdůrazněno jeho dodržování jako věc cti.

Český skauting byl jako jeden z mála ovlivněn americkým směrem skautingu E. T. Setona - woodcraftem. Díky Setonovu woodcraftu je činnost více zaměřena na posvátnost a duchovnost přírody a její hlubší poznání (znalost stromů, zvířat, rostlin, nebo táboření ve volné přírodě), pomocí indiánských prvků viz kap. 3.3.3. Rakouští skauti používají přírodu spíše jako prostor, ve kterém provozují svou činnost, který je učí přírodu chránit a pohybovat se v ní a současně jim poskytuje oddych od městského života.

5.4 Srovnání skautské stezky

Skautská stezka je používána v obou zemích jako prostředek osobního rozvoje každého skauta.

V Rakousku je osm oblastí skautské stezky ve všech věkových kategoriích, které jsou pevně vázané na skautský zákon jak lze vidět v kapitole 4.3.2. Plnění skautské stezky (hlavně ve vyšších věkových kategoriích) se více týká spolupráce ve skupině, plánování a uskutečňování společných akcí a projektů.

V Česko před nedávnem inovovalo skautskou stezku pro jednotlivé kategorie, obsah stezky zůstal stejný, stezka je jen více strukturována a občas je zde něco přidáno viz. kapitola 3.4. dle mého názoru je stezka orientována více na rozvoj duchovna jednotlivce ve smyslu naučit sebezpřekonání apod.

5.5 Srovnání metodiky přípravy programu

Co se týče literatury pro vedoucí, v obou zemích jsou k dispozici různé příručky pro tvorbu programu, pro práci se skupinou, pro táboření, pro tvorbu her a pro jiné zvláštní příležitosti. Rozdíl můžeme najít v množství a v obsahu. V Rakousku jsou metodické příručky více rozpracovány - dovoluji si tvrdit, že někdy až moc detailně a pro vedoucí, jako laiky v oboru pedagogiky, až příliš odborně. Pro každou věkovou kategorii jsou zvláštní příručky. V Česku je počet skautských příruček vyšší než v Rakousku, příručky jsou až na výjimky platné pro všechny věkové kategorie. Jsou psány méně odborným stylem, pochopitelným i pro vedoucí, kteří nemají odborné pedagogické vzdělání.

Základní formy organizované činnosti rady, schůzky, výpravy, tábory jsou v obou zemích v podstatě stejné. V Rakousku však můžeme vidět tendenci k akcím většího rozsahu (např. oddílová schůzka namísto družinové, střediskový tábor namísto oddílového), existuje podpora od rodičovské rady, děti jsou více zapojeny k získávání finančních prostředků na provoz střediska. Je více propagována mezinárodnost a spolupráce.

5.6 Srovnání vzdělávání vedoucích

V obou zemích funguje systém pro vzdělávání vedoucích dětí a mládeže, který je základním předpokladem pro samostatnou práci s dětmi a mládeží. Oba systémy rozlišují mezi dvěma úrovněmi oprávnění – čekatel (v Rakousku Instruktor) a vedoucí (v Rakousku Meister). Hlavním rozdílem je zde věková hranice pro absolvování kurzů – v Česku je možné složit čekatelskou zkoušku následně se věnovat skupinové práci s dětmi již od 15 let a samostatným vůdcem od 18 let. V Rakousku jsou oproti tomu hranice 18 let pro instruktora a 18 až 20 let pro vůdce v závislosti na věkové kategorii (viz. 4.6.2).

Tento rozdíl je velmi důležitý při následné práci se skupinou. Při poměrně nízké věkové hranici v Česku může docházet k tomu, že se do vedení oddílů dostávají lidé, kteří nejsou dostatečně psychicky vyspělí vést jiné a kteří by ještě potřebovali být vedeni. Ti se pak mohou dostat do situace, že nejsou schopni realisticky vyhodnotit situaci nebo domyslet následky svého jednání. Zároveň tak zbývá těmto mladým činovníkům méně času a chuti na vlastní roverskou činnost. Na druhé straně by však byla škoda nevyužít nadšení a zájem těchto mladých vedoucích. Vzdělání vedoucích je platné pro všechny věkové skupiny dětí.

V Rakousku pak kvůli vyšší požadované věkové hranici dochází k nemožnosti využít chuť mladých lidí k vedení mladších skupin skautů ve věku mezi 15 a 18 lety. Tito lidé pak často odejdou dříve, než dosáhnou potřebného věku. Vzdělávací systém je s ohledem na celý skautský systém více diferencovaný podle věkových kategorií dětí a vůdcovská zkouška je pak platná pouze pro jednu věkovou kategorii.

V obou zemích je pak možnost dalšího vzdělávání na speciálních kurzech a seminářích.

ZÁVĚR

. Posláním skautského hnutí je přispět k vývoji a rozvoji tělesných, rozumových, sociálních, duševních a duchovních schopností mladých lidí prostřednictvím hodnotového systému založeného na skautském slibu a zákonu. Realizace tohoto záměru probíhá téměř výhradně v kolektivu - ve skupině, proto se na příkladu skautingu můžeme zabývat hlouběji skupinovou prací. Na základě osobních zkušeností skautské vedoucí v Česku i v Rakousku jsem si zvolila srovnání skupinové práce v českém a rakouském skautingu za téma své bakalářské práce.

Český a rakouský skauting byly inspirovány svým zakladatelem Baden Powelem a obě země jsou součástí celosvětových svazů skautů a skautek (WOSM, WAGGGS). V obou zemích funguje skupinová práce pomocí rozdělení dětí do věkových kategorií, družinového systému, systému schůzek, výprav, táborů a pomocí skautského zákona a slibu. Z tohoto by se dalo usuzovat na podobnost nebo dokonce shodnost skupinové práce v Česku a v Rakousku.

Je zde však několik důležitých okolností, které poukazují na odlišnosti mezi Českem a Rakouskem. Kombinací dlouholetého zákazu, vlivu trampingu a woodcraftu, nekoedukovanosti se český skauting vyvinul do své specifické formy. V Rakousku oproti tomu měla velký vliv Montessori pedagogika a koedukace.

Český skauting je podle mého názoru charakterizován větším důrazem na přírodu a to zejména v rozvoji sebeovládání a morálky jedince, význačné postavení ve skupinové činnosti zde zaujímá hra, která je také více literárně zpracována. V rakouském skautingu se oproti tomu klade důraz na disciplínu v oblasti skupiny, týmovou spolupráci a na pedagogické metody odpovídající věkové kategorii.

Závěrem bych si dovolila tvrdit, že skupinová práce v českém a rakouském skautingu má společný základ vyplývající z podstaty skautingu. Jsou zde ale nezanedbatelné odlišnosti, ve kterých je skupinová práce odlišná.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

BAUMAN, O. *Sozialpsychologie 2*, (Přednáška) Vídeň: UNIVERZITA WIEN, 24. 4. 2007.

BERGMAYER, J.; KITTEL, S.; PETER, I. aj. *So gut ich kann!,- Arbeitsbehelfer zum Kinderbuch „Der Wichtel- und Wölflingsweg“*. Wien: Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreichs, 2006.

BŘICHÁČEK, V. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting, 1991. ISBN 80-85421-02-X

BŘICHÁČEK, V., aj. *Skautskou stezkou*. Praha: Tiskové a distribuční centrum (TDC), 2001. ISBN 80-86109-60-07.

ČINČERA, J. *Práce s hrou pro profesionály*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. ISBN 978-80-2471974-0.

DRAGOUNOVÁ, Š. *Využití skautské výchovy v pastoraci dětí a mládeže – zejména ve farnosti*. České Budějovice 2006. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce A. Křišťan.

EBERLE, G., HILLIG, A. *Die Pädagogik- SchüllerDuden*, Mannheim: Duden Verlag, 1989. ISBN 3-411-02246-9881.

ISBN 80-85866-33-1.

LAHMER, K. *Kernbereiche psychologie*. 3. vyd. Wien: E. Dorner GmbH, 2009. ISBN 978-3-7055-0784-5.

LOM, M., ŠEBEK, *Historie českého skautingu slovem i obrazem*, Mladá Boleslav: Soukromé nakladatelství ŠEBEK – POSPÍŠIL, 1990. ISBN 80-85210-01-0 / Šebek – Pospíšil/ ISBN 80-85209-02-0 / Junácká edice/.

NAGY, L. *250 milionu skautů*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, 1999. ISBN 80-86109-23-2

NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-0625-7.

OMELKOVÁ, Z., a kol. *CO JAK PROCĚ – Pomůcka pro rádkyně a vedoucí skautek*. Praha: náčelnictvo dívčího kmene, 1994.

PETER, I. *Der Wichtel und Wölflingsweg*. Wien: Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreichs, 1999.

PETER, I. *Puck sucht ihren Namen*. Wien: Allzeit-Bereit, 1983.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*. Rankweil: Thurner Druckerei Ges.m.b. H., 2007.

SETON, E. T. *Kniha lesní moudrosti*. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-084-8.

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. 1. vyd. Praha: ISV, 1999.

Skauting. Liberec: Skauting, 1995. ISBN 80-85421-16-X

ZAPLETAL, M. *Rádce skautské družiny*. Praha: Skauting, 1991. ISBN 80-85421-00-3

Příspěvky ve sbornících + edice

BEČÁK, Z., a kol. *Přehled témat*, Edice vůdcovská zkouška, sv. . Praha: TDC, 2001. ISBN 80-86109-70-4.

BŘICHÁČEK, V., aj. *Čekatelská zkouška*. Praha: TDC, 1998. ISBN 80-86109-17-8.

BŘICHÁČEK, V., aj. *Psychologie*. Edice vůdcovská zkouška, sv. 3. Praha: TDC, 1999. ISBN 80-86109-24-0.

BŘICHÁČEK, V., RŮŽIČKA, V. *Pedagogika*. Edice Vůdcovská zkouška, sv. 3. Praha: Tiskové a distribuční centrum, 2000. ISBN 80-86109-25-0.

CVRČEK, V. *Vedení oddílu*. Edice vůdcovská zkouška, sv. 5. Praha: TDC, 2000. ISBN 80-86109-39-9.

KLÁPŠTĚ, P. a kol. *Příroda kolem nás – metodika ke skautské stezce*. Praha: TDC, 2008. ISSN 1210-9827.

VYCHODIL, D. *Metodika*. Edice vůdcovská zkouška, sv. 4. Praha: TDC, 2001. ISBN 80-86109-68-2.

ZAJÍC, J. *Myšlenkové základy skautingu*, Edice vůdcovská zkouška, sv. 1. Praha: TDC, 2000. ISBN 80-86109-40-2.

Časopisecké statě

WIENER PFADFINDER UND PFADFINDERINNEN, Sport, Kultur, Presse.
GUT PFAD, 2010, č. 03/04, s. 29 –36.

Elektronické dokumenty

Ausbildungsschritte der PPÖ. [online]. Wien: [cit. 2010-15. 03]. Dostupné z
WWW: <<http://www.ppo.e.at/leiter/ausbildung/weg/ausbildungsschritte.html>>.

BAUER, J., a kol. *RaRo Wache*. Verze 1. [online]. Wien: PPÖ, 2007, [cit.
2010-05.03]. Dostupné z WWW: <<http://www.ppo.e.at/leiter/raro/wache>>.

BUNDESARBEITSKREIS DER CARAVELLS UND EXPLORER,
Trax4CaEx. Verze 2. [online]. Wien: PPÖ, 2006, poslední aktualizace listopad
2009. [cit. 2010-05.03]. Dostupné z WWW:
<<http://www.ppo.e.at/leiter/caex/download.html>>.

Census. [online] [cit. 2010-20.03]. Dostupné z WWW:
<http://scout.org/en/about_scouting/facts_figures/census>

Ernest Thompson Seton. [online]. poslední aktualizace 08. 03. 2010. [cit.
2010-10.03]. Dostupné z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ernest_Thompson_Seton>.

Evaulierung der Guides/Späher-Stufe. [online]. Wien: PPÖ, 2003, poslední
aktualizace 30. 5. 2005. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW:
<<http://www.ppo.e.at/leiter/gusp/evi/evi-endbericht.html>>

Experimenty in *Výstupy nového programu*. [online]. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/vystupy-noveho-programu/experimenty/>>

Grüntonne [online]. Wien: PPÖ, poslední aktualizace 15. 2. 2010. [cit. 2010-12.03]. Dostupné z WWW: <http://www.ppo.e.at/leiter/gusp/gruentoene/einfuehrung_kapitel.html>.

Kompetence in *Výstupy nového programu*. [online]. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/vystupy-noveho-programu/kompetence/>>.

Kostrá roverského programu in *Výchovný program Junáka*. [online]. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/novy-vychovny-program-junaka/4262-kostra-roverskeho-programu/>>.

PIK 8. [online]. Wien: PPÖ, [cit. 2010-23.03]. Dostupné z WWW: <<http://www.ppo.e.at/leiter/gusp/pik8>>.

ROTH, T. a kol. *Wiener Ausbildungsfahrplan*. [online]. Wien: PPÖ, 2008, poslední aktualizace březen 2008. [cit. 2010-27.03]. Dostupné z WWW: <<http://www.wpp.at/common/>>.

Stanovy Junáka – svazu skautů a skautek ČR. [online] Praha: X Valný sněm, 2001, poslední aktualizace 2.1. 2006. [cit. 2010-22.03]. Dostupné z WWW: <<http://verejnost.skaut.cz/cz/skauting/dokumenty-a-odkazy/>>.

STEINERT, W. a kol. *Bewegung CAEX* [online]. Wien: PPÖ, 2006, poslední aktualizace 29. 9. 2009. [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.ppo.e.at/leiter/caex/bewegung2_0.html>.

Stezka pro skautský věk. [online]. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/stezka-pro-skautsky-vek/>>.

Věkové kategorie in *Výstupy nového programu.* [online]. [cit. 2010-18.03]. Dostupné z WWW: <<http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/vystupy-noveho-programu/vekove-kategorie/>>.

Verbandsordnungs der Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreich. [online] Erentrudisalm: BVT, 1994, poslední aktualizace 19.10. 2008. [cit. 2010-22.03]. Dostupné z WWW: <<http://www.ppoe.at/service/download/verbandsordnung.html>>

PŘÍLOHY

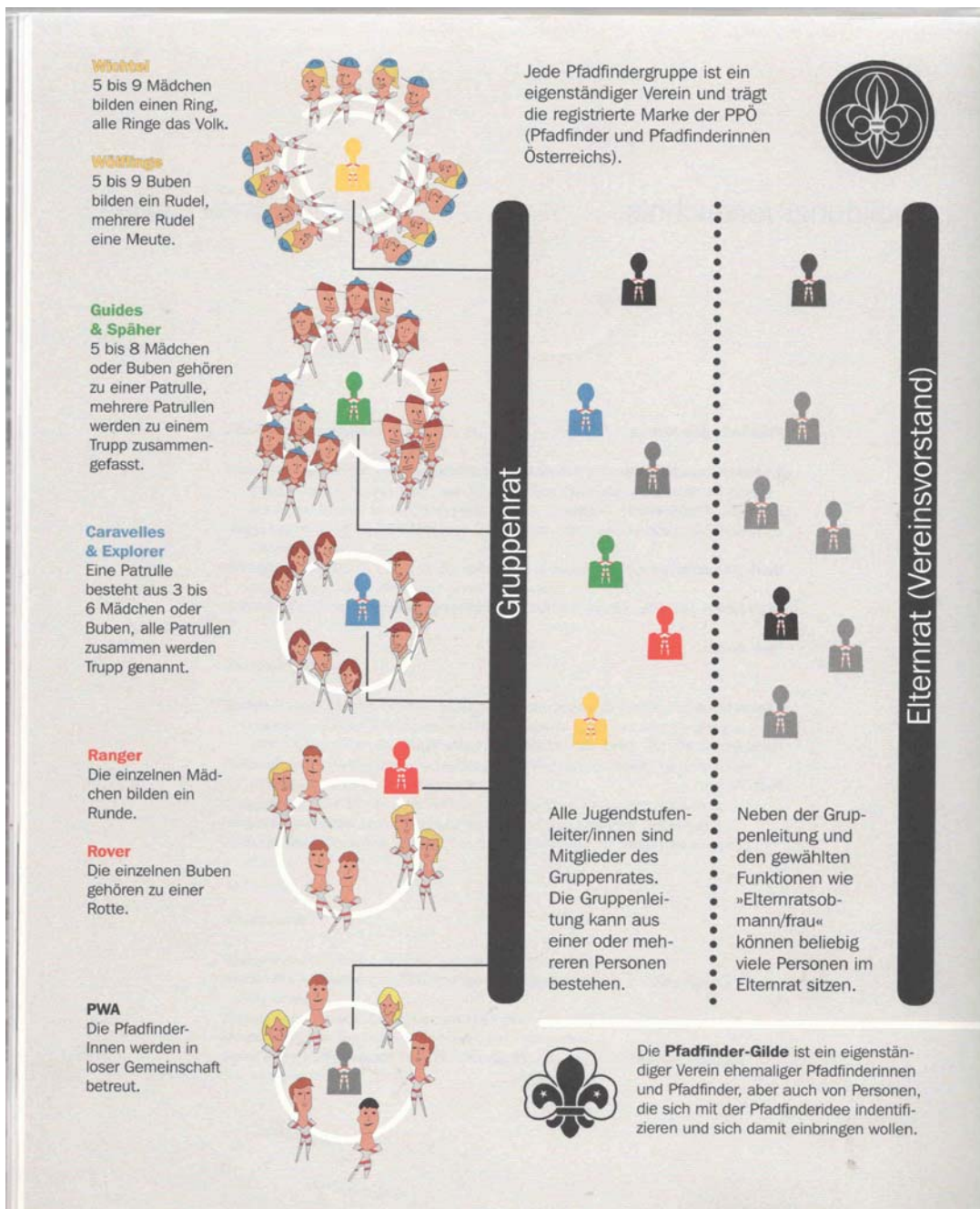
Příloha I.

Obr. 2 - Schéma hierarchie českého oddílu¹⁸⁸

¹⁸⁸ BŘICHÁČEK, V. *Skautskou stezkou*, s.16

Příloha II.

Obr. 3 - Schéma hierarchie rakouského střediska¹⁸⁹

¹⁸⁹ REICHART, P. 100 Jahre Pfadfinderbewegung, s. 216.

Příloha III.

Znění zákonů a slibu českých a rakouských skautů

Český skautský zákon :

1. skaut je pravdomluvný
2. skaut je věrný a oddaný
3. skaut je prospěšný a pomáhá jiným
4. skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta
5. skaut je zdvořilý
6. skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských
7. skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců
8. skaut je veselý myslí
9. skaut je hospodárný
10. skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích¹⁹⁰

Pro dívky zní zákon v ženském rodě

Český skautský slib :

Slíbují na svou čest, jako dovedu nejlépe:

sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,
plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,
duší i tělem být připraven pomáhat vlasti i bližním.¹⁹¹

Složení slibu mohou věřící skauti zakončit prosbou:

K tomu mi pomáhej Bůh.

Pozn. Pro dívky zní zákon v ženském rodě

---

¹⁹⁰ BŘICHÁČEK, V. *Skautskou stezkou*, s. 22.

Rakouský skautský zákon v původním znění :

1. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin sucht den Weg zu Gott.
2. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin ist treu und hilft, wo er/sie kann.
3. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin achtet alle Menschen und sucht sie zu verstehen.
4. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin überlegt, entscheidet sich und handelt danach.
5. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin lebt einfach und schützt die Natur.
6. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin ist fröhlich und unverzagt.
7. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin nützt seine/ihre Fähigkeiten.
8. Der Pfadfinder/Die Pfadfinderin führt ein gesundes Leben.¹⁹²

Rakouské skautské zákony se stěžejními tématy (volně přeložené)¹⁹³

1. Skaut / skautka hledá cestu k Bohu
- **Život z víry a spirituality**
2. Skaut / skautka je věrný(á) a pomáhá, kde může
- **Zodpovědný život ve společnosti**
3. Skaut / skautka respektuje všechny lidi a snaží se jim porozumět
- **Mezinárodnost**
4. Skaut / skautka přemýšlí, rozhoduje se a potom jedná
- **Kritické přemýšlení o sobě a prostředí**
5. Skaut / skautka žije jednoduše a chrání přírodu
- **Jednoduchý život spojený s přírodou**
6. Skaut / skautka je veselý(á) a statečný(á)
- **Připravenost k dobrodružství života**
7. Skaut / skautka využívá svoje schopnosti
- **Tvůrčí činnost a kreativita**

---

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Srov. *Verbandordnung*, s. 4.

¹⁹³ Srov. REICHART, P. *100 Jahre Pfadfinderbewegung*, s. 36-197.

8. Skaut / skautka žije zdravý život

- **Uvědomění si vlastního těla a svých tělesných výkonů**

Rakouský skautský slib (původní) :

Ich verspreche bei meiner Ehre,
dass ich mein Bestes tun will,
Gott und meinem Land zu dienen,
meinen Mitmenschen zu helfen
und nach dem Pfadfindergesetz zu leben¹⁹⁴

Rakouský slib (překlad) :

Slibuji na svou čest
jak dovedu nejlépe,
sloužit Bohu a své zemi,
pomáhat svým bližním
a žít podle skautského zákona

---

¹⁹⁴ Srov. *Verbandordnung*, s. 4.

ABSTRAKT

BÍLKOVÁ, K. Srovnání skupinové práce v českém a rakouském skautingu. České Budějovice 2010. Bakalářská práce. Jihočeská universita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce M. Kaplánek.

Klíčové pojmy: organizace Junák – svaz skautů a skautek ČR, Skauti a skautky Rakouska – PPÖ, skupinová práce, skupina, skupinová dynamika, družinový systém, parta vrstevníků, skautská výchovná metoda.

Tato bakalářská práce se zabývá skupinovou prací v organizacích Junák a PPÖ v pedagogické rovině, tedy charakteristikou a srovnáním činnosti skupin v těchto dvou zemích.

Nejprve se věnuji skautskému hnutí, jeho výchovným metodám v celosvětové organizaci a vymezuji základní pojmy a definice skupinové práce. Těžiště práce pak spočívá v popisu a následném srovnání družinového systému, metod a prostředků skupinové práce, skautské stezky, metodiky programu a vzdělávání vedoucích v Česku a Rakousku.

Srovnáním jsem došla k závěru, že skupinová práce v českém a rakouském skautingu má společný základ vyplývající z podstaty skautingu. Jsou zde ale nezanedbatelné aspekty, ve kterých je skupinová práce odlišná.

ABSTRACT

Comparison of the Group Work in the Czech and the Austrian Scouting.

Key words: organisation Junák – Association of Scouts and Guides CZ, Junák, The Association of Boy Scouts and Girl Guides of Austria, PPÖ, group work, group, group dynamics, patrol system, peer group, scout education method.

This bachelor work deals with the group work in the organisations Junák and PPÖ at the pedagogical level, it means characteristics and comparison of the group work in both of the countries.

The first goal of this work is the scout movement, its bring-up-methods in the worldwide organisation and some basic definitions for the group work.

The center of my work consists of the description of patrol system, group work methods and means, prove system, programme methods and leader education in the Czech Republic and in Austria. Comparison between these two countries is mentioned as well.

Through a comparison I have done conclusion that the group work in the Czech and Austrian scouting have the same basis arising from the matters of scouting. But there are some essential aspect that makes the group work different from each other.